

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).

Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiin.

Apare în fiecare Duminecă

INSERTATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

„Asociațiunea” la Deva.

Cea mai însemnată însoțire culturală a noastră, »Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român« își va ține marea sa adunare în orașelul Deva, la 27 August c., adică Duminecă viitoare, când e și srbătoarea Adormirii Născătoarei de Dumnezeu sau Sfânta Măria-mare.

»Asociațiunea« va ține două ședințe, una Duminecă și alta Luni, în cari se va da seamă despre starea și mersul însoțirii, se vor lua hotăriri și măsuri pentru înaintarea ei și se vor ceti lucruri pregătite anume pentru adunare. Alături de ședințele se vor da în trei zile (adică Duminecă, Luni, Marți) srbări frumoase și înălțătoare.

Când am vestit cetitorilor noștri, că altă însoțire mare a noastră, însoțirea pentru fond de teatru își va ține adunarea la Seliște, am arătat ce însemnată au pentru noi însoțirile și adunările culturale și economice. Apesați și împedecați de-a ne desvolta puterile în lupte politice, noi Români trebuie să lucrăm cu îndoițe silințe pe terenul cultural și economic. La adunările însoțirilor noastre trebuie să luăm parte cât mai mulți, nu numai domni, ci și țărani, pentru-că aici avem prilej a ne cunoaște mai bine noi pe noi, a ne prețui puterile, a ne observa scăderile și a lua măsuri pentru delăturarea lor. Cu un cuvânt luând parte la adunări numai câștig și foloase putem ave.

Cu deosebire sunt de însemnatate în privința aceasta adunările »Asociațiunei«. Ele sunt srbători naționale

pentru toți Români, dar' mai cu seamă pentru Români din acel ținut, unde ele se țin.

Pentru adunarea din anul acesta trebuie să luăm aminte două lucruri.

Adunarea se ține acum în Deva. Deva este un orașel în valea Murșului, centrul unuia din cele mai românești comitate, a comitatului Hunedoarei. Acest comitat și acest ținut este românesc și în trecutul lui și în timpul de față. Aici, la Grădiște, a fost capitala Daciei romane, Ulpia Traiană și pe aici a fost vieața romană în Dacia mai înfloritoare. Chiar pe dealul Devei, unde azi sunt frumoase ruini de cetate, a fost pe timpul Dacilor și al Romanilor, o măreață cetate. Tot de aici, de pe la Hunedoara își trage obârșia marele viteaz român Ioan Huniade, a cărui cetate stă și azi la Hunedoara.

Azi în acest comitat poporațiunea română este în covârșitoare majoritate. Numărul locuitorilor comitatului este de 267.895, dintre cari Români sunt 240.538, și abia 27.357 de suflete sunt străini: Nemți, Unguri etc.

Astfel stând lucrul, trebuie să arătăm ce putem face în unul din cele mai românești ținuturi, trebuie să dăm mână de ajutor Românilor din Deva, ca adunarea și srbările să isbutească cât mai strălucit, ca să ne arătăm vrednici și impunători înaintea străinilor.

Aceasta să o facem în adunare și la srbări. Între deosebitele srbări, cum este banchetul, concertul etc. va fi și o srbare poporală (nedeie), aranjată pentru popor. Comitetul srbărilor din Deva a plănuț astfel petrecerea aceasta, ca la ea să iee parte țărani, bărbați

și femei, după putință din toate comunele din comitat, în frumosul nostru port național. Această petrecere va fi foarte frumoasă și cu feluritele porturi va înfăoșa una din cele mai încântătoare priveliști și va storce mirarea tuturor. »Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei« din Deva a și apelat la membrele ei de pe sate, ca să lucre în direcția aceasta, îndemnând țărani a merge, cel puțin câțiva din fiecare sat, la adunarea dela Deva. Trebuie să arătăm lumii, că țărânul român are porturile cele mai încântătoare și înfăoșare vrednică și plăcută.

Eată cauzele, pentru cari îndemnăm pe iubii noștri cetitori, cu deosebire pe cei din jurul Devei, să iee parte și să îndemne și pe alții a lua parte cât mai mulți la marea adunare a »Asociațiunei«. Le zicem de nou, că de acolo se vor întoarce acasă încantați și cu simțăminte naționale românești oțelite.

S. Mold.

Memorandul socialiștilor. Socialiștii sunt foarte nemulțumiți cu guvernul de acum unguresc care le expul-sează conducătorii, unul câte unul, și le confiscă ziarele, număr de număr. Și cum n'au nici ei cui să se plângă în contra volnicilor guvernului, condus de omul »legei, dreptului și dreptății«, — au luat hotărirea să se adreseze și ei Europei, cu un memorandum bine ticluit, în care să-și însire toate plângerile și toate suferințele. Memorandul va fi tipărit în limbile cele mai lățite ale Europei; anume: în cea germană, franceză, engleză și italiană, și în el vor fi pro-

FOIȚA.

Tîrgurile Reteagului.

— Ce ne învață tîrgul. —
(Urmare și fine).

Și de acestia erau mai mulți. Și dacă veniau cu atîta potop de ban, cumpărau loc la șes, pe la comunele Mihăești, Bața, Reteag și pe aiurea. Și locul fiind atunci ieftin, ear' ei având bani mulți, se umplură de moși bune la a șes, că la ei, la Lelești, e locul slab, delos și puțin.

Cam p'atunci, când începea mai bine a se plăti tincheria-n țeară, era în Reteag un Petre Pop, ficioraș de vre-o 15—16 ani, văr bun cu mine. El era cel mai mare între frați. Tată-seu — Dumnezeu să-l ierte — tocuse cu beutura și cu traiul bun o moșie de cele mari cu casă și grădină cu tot. Trăia cu gioata lui de copii prin cămăruțele creștinilor pentru cari făcea zile de lucru.

Un Rus din Lelești chemă pe vărul meu Petre Pop să meargă cu el în țeară

să-și poarte marfa-n spate, că-i dă pe an 60 fl. și întreținerea. Și se duse, și nu veni acasă 2 ani de zile, ear' când veni era plin de bani, că avea doară două sute bune, de nu mai mult. Acum era alt om, nu mai era băiatul cel necăjit de acu-s doi ani. Și cumpără pe bani 4 părechi de viței și plăti un vârat și un iernat pentru ei și merse ear' în țeară, ducând cu sine pe al doilea frate al seu: el să lucre și frate-seu Toader să-și poarte marfa. Și la anul veniră plini de bani. Și juncii-i vîndu și-și cumpără grădină în drumul cel mare cu 2 sute bune, care grădină azi e vrednică 8 sute, și pe grădină făcî casă și șură și grajd, și i-au întrecut bani de și-a luat și câteva pămînturi. Și ear' s'a dus în țeară, și a dus cu sine pe doi frați ai sei și pe un ficior străin. La câțiva ani își duse pe toți trei frații cu el. Ei veniau toți încărcati de bani, că tablele de tinchea erau ieftine, ear' marfa foc de scumpă, ca-ntr'o țeară fără profesioniști. Așa, Rușii sau Toții din Lelești au introdus între Români din acest ținut datina de a merge-n țeară ca tincheri. Flăcăul merge întăiu ca servitor, cursar, și are

în anul întăiu 60—80 fl. și întreținerea și în același timp învață și profesiunea. De aci-ncolo-i stăpân, el se învață a lucra cu tincheaua în acest timp și are bani cu ce să-și deschidă lucrătoreea. Atunci duce de aci alți flăcăi neînvețați, tot cam neamuri ori prieteni și el le plătește și-i învață.

Pe astă cale s'au format în satele Reteag, Giurgeni, Bața, Mihăești ș. a. o mulțime de tincheri, cari an de an aduc din România mulțime de bani.

Veți voi să știți, bunule cetitor, de să alege ceva din banii cei mulți, ori ba?

Da și ba!

Mai toți învață a agonisi bani, dar' puțini sînt care-i știu și păstra.

Dintre câți umblă-n țeară cu tinchea, mai bine s'au apucat la stare dela noi din Reteag ficiorii Găvrîșoaei, adică vărul meu Petre Pop cu 3 frați ai lui. El are casă și grădină bună, are câteva jugere de loc bun și o vacă cu lapte. E mult și atîta, dacă vom lua în socotință că de tatăl seu, de Găvrîșu popii, nu i-a rămas decât lumea să se ție.

Dar' putea ave și mai mult, ci în anii din urmă s'a dat lenei și beuterei de vinars, astfel că — de nu s'a luă pe

vocate popoarele Europei, să se ferească de Ungaria, pentru-că aceasta e o țeară în care »legea, dreptul și dreptatea« sînt numai vorbe goale, cari servesc de mijloc pentru scopurile mârșave ale unor oameni!

Drept, foarte drept!

ALT PROCES? *Procesul de presă al „Tribunei“, despre care am făcut amintire în nrul trecut, este pornit de către un privat și nu din partea statului. Acum cetim de nou în „Tribuna“:*

Lui »Pesti Napló« 'i-se telegra-fează din Sibiu, că procurorul a intentat proces de presă »Tribunei« pentru un articol agitatoric, și că redactorul nostru responsabil e citat pe 31 August la judele de instrucție din loc, ca să-i iee interogatoriu. Să fie vorba oare de un alt proces, cu care vrea să ne ferească stăpânirea?

Maghiarisare. Aproape patru sute de sate țărănești din comitatul Baranya au nume sârbești sau nemțești. Stăpînitorii comitatului au aflat însă, din istorie, că satele acestea aveau înainte cu două sute de ani nume ungurești, prin urmare, au luat »patriotica« inițiativă să le maghiarizeze pe toate. În următoarea congregație a comitatului se va face propunere »motivată« în privința acestor congregații o va primi, guvernul o va încuviința, și eată că comitatul Baranya va fi maghiarizat cu deservîrire.

Să nu rîdem? De altcum bine fac că se grăbesc »patrioții« cu maghiarisarea. Ce știi ce aduce ziua de mâine!

De peste săptămână.

Serbările Slovacilor. — Monumentul lui Hentzi și Maghiarii. — Din Franța.

Săptămîna trecută au fost în decurs de câteva zile frumoase sîrbări slovace în orașul Turceansky-Sveti-Martin. Reuniunea femeilor slovace, cu numele Jivena și Reuniunea muzeului slovac și-au ținut acolo adunările și cu acest prilej s'au făcut sîrbări frumoase, cu înfățișare națională. Astfel a fost banchet, în care s'a cântat marșul *Hej Slovaki*, au fost petreceri și conveniri, la cari doamnele au luat parte în haine naționale; a fost reprezentație teatrală etc.

seama — în câțiva ani se poate măcina tot, ce a adaus. — Frate-seu al doilea însă, Toader, are avere la 4—5 mii fl. toată câștigată pe bani din țeară, făcuți pe tinichele; are casă în piață, în ăst-an și-a făcut șură și grajd de peatră, are vre-o 10 jugere de pămînt, 4 vaci cu lapte, oi, porci... Și are casă grea, o ciurdă de copii, toți bine hrăniți și îmbrăcați. — Frate-seu ce-i după el, Nucu, încă are casă în drumul cel mare, grajd și șură de cărămidă, 2 vaci cu lapte și 2 juninci scumpe și câteva jugere de loc. — Cel mai mic frate dintre ei, George, ca mai tîner, acum prinde a-și înciripa câte ceva. Și-a cumpărat o grădină în drumul cel mare cu 4 sute fl. și-a făcut pe ea o căsuță ca un păhărel. Și — se nu uităm — dela părinți au rămas acești 4 frați pe drumuri.

Toturi Reteag s'au apucat din nimica la ceva stăricică Petre Ceteraș poreclit Tărcuța, pe care l'am văzut cu vase de pleu în tîrg; apoi Nucu Moroșan a Nebunului ș. a.

Acest din urmă rămasese de părinți cu 2 frați și 2 surori. Părinții lor nu avuseră nimic în toată viața, nici chiar casă proprie. Trăiau din lucrul mînilor

Din toate acestea vedem, că Slovaci, prietenii nostri, înaintează frumos, de ceea-ce ne bucurăm.

În Buda a fost sfințit Sămbătă monumentul lui Hentzi. Hentzi a fost un general austriac, care la 1849 a apărut cetatea Buda împotriva Ungurilor și a căzut acolo. Monumentul lui, ridicat de Împăratul, a fost strămutat din Buda, în curtea școalei de cadeți și aici a fost sfințit de nou cu paradă militară, la care au luat parte și honvezii. Din pricina aceasta soviniștii unguri s'au infuriat și haid, să facă și ei ceva: au mers câteva sute de au încununat, tot Sămbătă, monumentul honvezilor, căzuți la 1849.

Maghiarii și-au arătat de nou colții iubitori de zarvă și răscoală și s'au făcut de ris înaintea oamenilor serioși.

În Franța, în orașul Rennes, se continuă procesul căpitanului Dreyfus.

Totodată însă s'a descoperit și o conjurație împotriva statului. Din pricina aceasta deputatul și presidentul Ligei patrioților, Dérouté a fost arestat Sămbătă la moșia sa din Croissy și exortat la Paris. Au mai fost arestați 15 inși, între cari unii socialiști, alții membri ai Ligei patrioților și antisemite. Causa arestărilor este, că s'a descoperit un complot, urzit de Liga patrioților, care împreună cu antisemiții aveau planul să facă o lovitură de stat, schimbînd forma de acum de guvernament. Conjurații sperau, că armata va fi pe partea lor.

„Asociațiunea“ la Deva.

— Programul. —

În Deva se fac mari pregătiri, ca sîrbările ce vor decurge acolo în zilele de 27 și 28 August să fie cât se poate de strălucite. Comitetul local a statorit un program al adunării generale a »Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român«, ce se va ține în Deva, la 15/27 și 16/28 August 1899 și a sîrbărilor, din care dăm următoarele:

Sămbătă, în 14/26 August va fi primirea comitetului central și a oaspeților, ce vor sosi cu trenul. Seara va fi convenire socială (seară de cunoștință).

Duminică, în 15/27 August după slujba d-zeească, se ține ședința dintăiu,

cum puteau. Acum zece ani era Nucu acesta slugă la mine. Cât fu anul de mare tot aceea 'mi-o spunea, că îndată-ce scapă de miliție, merge el prin țeară cu pleuri. Și s'a ținut de vorbă. L-a dus Petre Tărcuța ca colportor (cursor) slugă și la doi ani a venit cu 2 sute fl. și și-a cumpărat un petec de grădină, apoi a mers el ca stăpîn ducînd cu sine pe un frate și 2 ficioiri străini. La doi ani când s'a întors a adus 4 sute bune, bani uscați și și-a făcut casă și i-au mai rămas ca o sută fl., ce i-a dat împrumut. De aci putem vedea că tinicheria-i foarte bine platită în țeară, fac mulți bani cu ea și — cine-i știe și păstra — să alege cu ceva. Dar — Doamne! Cei mai mulți pradă banul chiar atît de lesne, precum îl și câștigă. Merg în țeară, lucră, fac bani, apoi beau și mîncă bine de când vin acasă sînt grași și frumoși, dar de abia au bani de cale.

Aci încă se potrivește zisa sf. scriptură: De n'a zidi Domnul casa bună-tăților, înzădar ne ostenim. De n'a ști omul cruța, poate lucra până i-ar eși ochii, că cu nimic s'alege.

Aci se stăm o leacă-n loc: Ne tot aruncă foile jidovești cele scrise în limba

în biserica română gr.-or. În ședința aceasta se cetește raportul comitetului și se aleg comisiuni pentru darea de seamă.

Disertațiunile întrate se vor ceti după amezii la timpul numit de president, în conțelegere cu adunarea generală. În decursul ședinței: *prelegere pentru popor, în curtea bisericeii.*

La 2 ore după amezii *banchet*, ear' după vecernie se va începe *petrecerea populară*. Seara va fi *concert* în sala redutei.

Luni, în 16/28 August se va ține a doua ședință, în care își vor da seamă comisiile alese în ședința dintăiu. Seara va fi *bal*.

Marți, în 17/29 August *excursiuni*: 1. La Hunedoara. — 2. La Hateg-Grădiște. — 3. La Petroșeni-Surdac, pentru oaspeții, cari voesc a lua parte la aceste.

În timpul cât ține adunarea și sîrbările va fi în »Casina română« un birou (cancelarie) statornică, unde se vor da ori-și-cui toate deslășirile de lipsă și unde se vînd bilete pentru banchet, concert și bal.

Adeverirea cuvîntului.

În nrul nostru 30 spuneam, că cine e stăpîn pe averile țerei, acela e stăpîn pe țeara însăși. Că așa-i făcută lumea! Și cercam să o adeverim asta, urmărind cu mintea noastră lucrurile în jurul nostru, în lume. Și arătam că dușmanii nostri cei neîmpăcați, fruntașii unguri dela gazete și dela guvern, se frămîntă cum se ne împedece avîntarea economică mai departe! Pentru-că, ziceam: *averea e putere*, și ei nu voesc ca noi să sporim în puteri!

N'au trecut două săptămîni, și ne-a venit *adeverirea cuvîntului* din chiar parte ungurească, cât par-că noi li am poruncit-o.

Într'adevăr abia zilele trecute foaia de frunte din Pesta »Budapesti Hirnap« scria, că băncile astea românești, le sînt lor rîi spini în ochi, căci, zice, mergînd ele mîna în mîna, își ajută a spori și a se întări nu numai în partea materială, a venitelor lor, ci *ajung a trage în cumpănă și în privința politică!* Băncile românești, zice, ținînd la olaltă, și poporul spriginindu-le pe ele înaintea tuturor, pot ajunge a fi o *mare putere economică conducătoare* în Ardeal! Înainte cu 50 de ani în Ardeal era numai o »grămadă« (massă) de Români, dar azi prin căști-

ungurească, că noi Românii sîntem rîi patrioți.

Dar' vedu-le șpercă se le ved, unde trebuie mai mare patriotism decît: ne-avînd nimica la sufletul tîu, să slujești pe Împăratul, apoi să mergi din țeara ta în alte țeri, acolo să aduni bani și să vii cu ei în satul unde te-ai născut și de care numai mormintele părinților te leagă, aci să cumperi dela vr'un bețiv o fărîmă de loc, să-ți faci pe el casă și să te înscrii pe el ca plătitor de dare aci, apoi să te însori ca să ai copii care să slujească pe Împăratul și să dea ei dare, singur... singur pentru mormintele părinților! Arătați-mi, perciunaților un popor mai patriot ca al nostru, că vă dau tot ce am pe mine, bată-vă Sămbetile să vă bată!

Sau acești flăcăi cari merg în țeară numai cu ce e pe ei, n'ar pute a se așeza acolo, între frații de o limbă și de o lege? Sau nu le-ar fi mai comod de purtat profesiunea de tinichieri acolo și a nuse întoarce în veci pe aci, să plătească dările în bani și în sînge? Ba ar pute dacă ar fi Jidani, ori Tîgani, a căror devisă este: »Acolo 'mi-e patria, unde-i mai bine!«

garea de averi, este un *popor* român, ba și o *cultură* română! Cunoașterea de sine s'a trezit în Români și în privința asta (economică, a stringerei de averi), și ei înaintază pe drumul încă neumblat, cu o siguranță neașteptată! În cei din urmă 25 de ani, s'au sporit la ei băncile strângătoare de averi foarte frumos. Au peste 50 de atari bănci, cari înaintând pe urma institutului-mamă »Albina«, *afară de scopurile economice, nu perd din vedere nici alte scopuri mai înalte, mai sfinte ca acestea!*

Și așa mai departe. Cam așa laudă chiar fruntașa foaie ungurească pornirea noastră de înaltare materială, laudă pe care noi o scoatem la iveală ca o adevărată a cuvântului nostru din numărul pomenit, și ca o nouă aducere aminte cetitorilor, că *averea e putere*, precum o mărturisesc înșiși cei-ce ar dori ca noi slabi de tot să rămânem pe veci, — ear' văzând și știind și noi asta, să ne îndoim stăruințele de-a ne câștiga *putere* prin îngrijirea de *averile* noastre, prin *sporiirea* acelor averi, sporire ce se poate ajunge prin *muncă* și *cruțare*!

De-om munci și vom cruța, Dumnezeu ne-a ajuta!

Din pildele altora.

Dela Croați.

Noi am mai adus în spicuirile noastre pe Croați ca pildă de jertfire pentru trebuințele școlii și bisericii lor naționale. Azi ear' ni-se îmbie prilej a-i aduce.

Înainte de asta cu vre-o 20 de ani, metropolitul croat Mihailovici a făcut începutul unei mișcări, pentru stringerea sumei de lipsă, ca să înființeze un gimnasiu împreunat cu convict (cu locuință pentru școlari și mâncare), în care să fie primiți și crescuți fără cheltueli sau pe lângă plăți mici de tot, astfel de tineri, cari doresc a se face preoți, părinți buni ai poporului.

Metropolitul Mihailovici își făcea așa socoteala: Înființând eu un atare gimnasiu cu convict, mi-se vor îmbia mulți tineri săraci, și eu din cei mulți voi alege numai pe cei maieminenți, pe cei mai luminați, îi voi crește sub cea mai bună pază, și ca mâne voi da poporului un rînd de preoți de cei mai luminați, de cei mai aleși, și ace-

Dar' Românul nu face așa! El e legat de petecul acela de pământ unde zac osămintele părinților lui, chiar de au fost aceia oamenii cei mai prăpădiți. Merge unde merge — acolo vine; în bine și în rău, el nu se departă de satul lui, cu toate nevoile ce-s împreunate în acel sat, numai să se știe aproape de mormântul părinților lui. Acest lucru ar trebui să-l cunoască și recunoască toți cei-ce au vorba patriotism numai pe buze, ear' inima le este legată de gheșefturi.

Dar' să lăsăm aceste, să mergem să mai vedem ce-i prin tîrg!

La șetrele Sascelor cu colac și rozole e plin de tineret, ficii și fete; la șetrele Armencelor cu turte și cu rozole e tot așa; la șetrele sfîrnărițelor cu pâne albă, friptură și vinars, ear' e plin de lume, bărbați și muieri, trăesc o țîră și bine. Pe la șetrele ciobotarilor e plin de lume, cu deosebire tineret. Mai slab sînt căutate opincile, ca-si-cînd nu opinca ar fi talpa țerei! La măsurii sași cu lăzi de mireasă încă-i imbulzeală, semn că se gată multe fete de măritat! numai căt »măritatu« așteaptă »luat«. Căldărarii și butnarii nu prea au cumpără-

stia se vor înmulți din an în an, până vom ave o preoție aleasă ca nimeni altii, și cu o atare preoție și viitorul și mersul spre fericire al poporului, l'am asigurat și l'am aventat îndoiti!

S'a întors dară cu rugare cătră popor să dea care cît poate pentru scopul înființării seminarului din vorbă. Cererea metropolitului a aflat și atunci răsune, deși cam slab, că abia s'au adunat 2—3 mii de florini, fie că nu era cine să umble mai tare după lucru, fie că poporul nu înțelegea încă însemnătatea așezămîntului plănuir. Metropolitul apoi s'a bolnăvit, în curînd a murit, și planul se a rămas început și uitat.

De atunci până acum însă mult s'a deșteptat și mult s'a ridicat și poporul croat.

Archiepiscopul de acum Posilovici dănd peste începutul lui Mihailovici și-a pus de gînd să facă o nouă încercare cu frumosul plan. Și el a zis în o circulară dată clerului și poporului se: mă adresez ție, poporule croat, cu rugare nouă în folosul planului înaintașului Mihailovici, care e așa de frumos și de bun, că nu ne e îngăduit să-l mai amînăm! Ni-am fi noi înșine răuvoitori și dușmani de nu l'am intrupa! Și eată ce vî cer: să dați fiecare suflet de creștin dare de 1 (un) *crucer pe an* pentru acest plănuir seminar, și atunci ne va ajuta D-zeu să-l avem în curînd!

În Croația sînt 1,300.000 de Croați catolici, cătră cari s'a întors cu rugarea sa arhiepiscopul. Și el și-a zis: nu vor da toți, dar' vor da peste jumătate din ei, și adun pe an 6—7 mii de florini și în vre-o 10—15 ani am seminarul, care n'are să fie prea mare, avînd în vedere, că primesc în el numai tineri pentru preoție.

Și știți, mă rog, ce răsune a avut scrisoarea arhiepiscopului? Acela, că *cu miile s'au înștiințat credincioșii, sate întregi, cari au zis: nu pe an, ci pe lună ne obligăm toți, satul întreg, a da câte un crucer de suflet! Și anume atîta vreme, până vom vedea gata acel seminar, care este o frumoasă făgăduință de viitor pentru noi!*

Acum dacă numai a patra parte de credincioși va zice așa, că da, nu pe an, ci pe lună 1 cr.; ear' din ceialți măcar jumătate să dea pe an 1 cr., — arhiepiscopul va aduna nu 6—7 mii de fl. pe an, cum socotește, ci 50—60 mii fl.!

tori. Ear' apoi între șetrele Slovacilor e țîrg întreg. Să stăm o leacă aci. O muieră arată cu degetul pe rudă sus: Domnule, cu cît îi năframa aia?

— Acea neagră cu pene galbine?

— Ai!

— Acea-i scumpă, că-i de pîr.

— Noa ado 'ncoace, s'o ved.

— E un zlot bun.

Dar' cea de lângă ea!

— Cea cu pene roșii e 1 fl. și 50 cr.

că-i marfă domnească.

— En ado... Să-mi-o dai cu 1 fl. 20 cr.,

— Și eu o cumpăr dela d-ta cu

1 fl. 20 cr. numai adă-mi una, doară

vezi că-i cu pene de mătășă.

— Apoi cum o dai?

— Am zis prețul din urmă, 1 fl. 50 cr.

— Ce lași de acolo?

— 5 grițari.

Ba o pițulă.

— Fie, să nu zici că-s om rău.

Privesc și eu la năframă, o pipăiu,

e vrednică 40—50 cr., dar' 1 fl. 40 cr.?

Nici-cînd! — A vîndut muieră o găină

și vre-o 4—5 pui și a dat banii pe o

rîză. Ori că a vîndut 2 mîrte de mă-

lăiu și merge acasă cu o rîză și cu

2—3 turte. Și fără toate aceste putea

Și va vedea intrupat frumosul vis al lui Mihailovici nu în 10—15 ani, ci în 4—5, și în mărime cu mult mai întinsă, decum se plănuise!

Pentru tricolor.

— Tineri români vrednici de laudă. —

Cu ocaziunea petrecerei M. Sale la manevrele din jurul Buziașului în anul trecut, mai mulți Români îi eşiseră întru întîmpinare, împănați la pălării cu cordeluțe tricolore, la piept cu medalie cu portretul M. Sale, încunjurat de cocarde tricolore. Atunci nu li-s'a zis nimic pentru purtarea treicolorului, dar' după un an aproape, în 23 Iulie, patru ficii din T-Hodoș (Bănat) s'au trezesc cu citare la protopretorul Recașului, unde *au fost pedepsiți cu câte 50 fl. pentru purtarea treicolorului*. Ficiorii fiind săraci, li-s'a schimbat pedeapsa în *câte 5 zile arest*.

Ficiorii s'au purtat brav. Au plecat la pretură în haine de sîrbătoare, cu treicolor pe pălării, la piept asemenea cu treicolor și medalia M. Sale, cîntînd »Deșteaptă-te Române«.

La pretură protopretorul *le-a rupt pantlicile de pe pălării și dela piept, asemenea și medaliile li-s'au luat*, apoi s'a luat protocol cu ei, ispitindu-i și învîrtindu-i, că nu știu ei, că nu-i iertat să poarte numitele pantlici și cine i-a învățat să le poarte și pentru-ce le poartă? Nu i-a îndemnat cumva învățătorul lor și nu le-a spus, ce fel de pantlici sînt acestea?

Ficiorii răspunseră scurt: *îl purtăm, că ne place și pe banii nostri purtăm ce vrem*, ear' de spus și îndemnat nu ne-a îndemnat nime a-l purta, ci din singura voea noastră cu drag îl purtăm, nu numai noi, ci toți ficii, fetele și nevestele din comuna noastră. Fetele și nevestele poartă brîne făcute de ele, ear' parte cumpărate din boltă. Unul dintre ficii, Moise Muntean, mai zise între altele: Pe banii mei, dle, port ce-mi place, cum și dumniata, cînd mergi la oraș, pe banii d-tale îți cumperi un roc care-ți place, nu-ți poruncește nime. Astfel și eu port ce vreau.

După subscrierea protocolului, ficii au mers de-adreptul la prăvălie

fi dacă... dacă... dacă... nu ar fi fudulia aia, mînce-o pustia de fudule, ori dacă ar ști țîrgul. Și lucru de mirare! Avem în Dej bolta »Mercur«, unde așa o năframă o poate omul lua cu 40—50 cr. și totuși muierile noastre aleargă la șatră. E tradiția între ele că la șatră poți lua mai ieftin, că Toții dau tot marfă bună, proaspătă și cu prețuri cît se poate de mici. De ce nu cearcă oare oamenii nostri mai ântău în prăvăliile noastre, și numai dacă s'ar convinge că aieva acolo nu află ce caută, ori de vor vedea că-s prețurile prea mari, atunci să alerge la străini?

Văzînd la oamenii nostri atîta nepricepere întru a cumpăra și văzînd pe ce nimicuri dau banii cei câștigați cu atîtea sudori, m'am disgustat de a umbla prin țîrg, cu toate-că atîtea aș fi mai văzut, cît umpleam teancuri de hîrtie, de aș fi stat a le scrie pe toate, care ar fi fost vrednice de scris. Spre încheiere zic tuturor celor-ce vor ceti aceste șire:

Cruțați banul, ca să nu-i duceți dorul!

Reteag, 1/13 Iulie 1899.

I. Pop-Reteganul.

și și-au cumpărat de nou tricolor și punându-l pe pălării și la piept, au intrat într-o ospetărie și au prânzit, apoi au plecat acasă cântând earăși »Deșteaptă-te Române«.

Acești tineri bravi sunt: Ioan Giuchici, Ioan Roșu, Moise Muntean și Teodor Iosifani.

Așa se se poarte toți ficii nostri și se nu se lase de mândrul tricolor.

P. S.

HIGIENĂ.

Grijiți bine copiii!

În legătură cu articolul nostru din nr. trecut, care ne dovedi că mergem spre o prăpastie mare de nu vom pune altă grijă pe copiii nostri, — începem azi să facem niște spicuiri în învățăturile cele foarte îngrijite pe care medicul român S. Stoica dela Rodna-veche le-a dat poporului român într-o cârtică despre »Higiena (îngrijirea de sănătate) copilului dela naștere până la 7 ani ai vieții«, — cârtică ce se află de vânzare numai cu 15 cr. la librării, pe care ar trebui s'o aibă și s'o știe de rost fiecare tată și mamă! Dar fiind că știm că barem 90 din sută din cetitori n'au cartea asta, le venim noi într'ajutor prin foaia noastră, dându-le în cele de mai jos și în numerii viitori spicuiri din ea.

»Sănătatea copilului este fericirea lui, bucuria părinților și viitorul națiunii!«, zice cu drept cuvânt medicul nostru în fruntea cârticelei sale. Al nostru e timpul de față, al copiilor nostri e timpul viitor, și de vrem ca timpuri bune să vie peste ei, mai bune decum peste noi au venit, trebuie să îngrijim să-i lăsăm acelui viitor mlădițe, următori viguroși, cu viață și spor! Ear' pentru a pute ajunge asta, capul lucrului e **îngrijirea de copii, mai ales în anii dintâi ai vieții lor**, când fragedul lor trup e mai primejduit a fi ofilit de vântul rece al vieții!

Ce-i trebuie mai ales și mai ales copilului este: **curățenia**, care la copii mici se cuprinde în următoarele cerințe neapărate:

1. **Scalda.** În cele dintâi 6 săptămâni după naștere, să fie copilul scaldat în toată ziua odată, ear' de aici încolo, până împlineste 6 luni, la 2 zile odată. Dela 6 luni până la un an copilul e destul să fie scaldat odată, cel mult de 2-ori pe săptămână. Dela un an încolo până e de 3—4 ani, să fie scaldat în două săptămâni odată în apă caldă, și numai de aci încolo e iertat a-l scalda și în apă rece.

Căldura scaldei să nu fie nici prea mare nici prea mică. Cine are în casă un barometru (măsurător de căldură) va pute-o îndrepta ușor, făcându-o să fie de 28° R. De-o fi scaldă prea caldă, copilul se opărește pe corp, roșește pielea și-și face dureri, fiind pielea lui foarte gingașă. De-o fi prea rece scaldă, plâpândul copilaș ușor capătă catar de plămâni, tușește și i-se strică și stomachul. Ear' pornit odată de mic pe tușite, pe răceli la stomach, slab copil va eși din el, de va eși și de nu se va stinge prea curând.

Ca **apă de scaldă** cea mai potrivită e apa de vale curgătoare, ori apa de ploaie (proaspătă), căci se află în ea mai puțini bacili și materii de tot felul, decât în alte ape. Dacă însă n'am ave la îndemână nici una nici alta, folosim de fântână.

Despre scaldarea însăși a copilului, în numărul viitor.

SCRISORI.

Din comitatul Făgărașului.

Teara-Oltului, 5 Aug. c.

Ne-a făcut renumită »Teara noastră a Oltului« pandurii Făgărașului cu »dummer Kerl von Fogaras«, dar' domnii dela administrație din comitatul nostru, cum se vede, nu se lasă mai pe jos ca vitejii panduri, ci pe cât pot mai adaugă și ei la gloria câștigată în trecut.

Pe când însă câțiva panduri erau în stare să apere și să asigure contra hoților regimente întregi de soldați, domnii dela administrația din acest comitat, dela cel mai mare până la cel mai mic, au început a asigura banii din comitat — poate-că tot contra hoților — înfundându-i prin buzunarele lor și încă așa de afund, că la adecă nici nu le mai poți da de urmă, vreau să zic de ei, căci urme tot mai rămân, dacă nu altele, golul ce-l lasă în urma lor.

Din comitatul nostru nu putem înregistra alta decât defraudări peste defraudări.

Avem defraudanții nostri în toate păturile administrației, la comitat, la preturi, la direcția bunurilor erariale, la notariate etc. așa că în curând »dummer Kerl von Fogaras« va fi înlocuit cu »defraudant dela Făgăraș«. — Trist dar' adevărat!

În toamna trecută Jidanul Grünfeld Năcz, se șterge cu câteva zeci de mii din banii comitatului. Vicecomitele și încă câțiva sunt suspendați și azi.

În primăvară se descopere altă defraudare la pretura din Șercaia. Aproape o lună de zile a durat cercetarea făcută de vicecomitele, în urma căreia prețorul Vonesch a fost suspendat. Cercetarea nu-i finită.

În una din zilele acestei săptămâni a fost puși sub acuză de cătră judecătoria din Șercaia atât Vonesch cât și primpretorul Benedek Thuri, vestit de pe timpul alegerilor de deputați și de membri ai comisiei municipale, care deși pe nedreptul nu a fost împărțit de aceeași soarte (suspendare) cu Vonesch, totuși până-și va lua plata după merit, fără permisiunea judecătoriei nu poate trece granițele cercului.

Pe când interogatorul la judecătoria din Șercaia decurge încă, comitele Bauszner împreună cu vicecomitele pleacă la Zărnești, unde la notariat s'a descoperit o nouă defraudare, după-cum se aude, de câteva mii. Aceasta putem zice că este a doua la notariate.

Ce se zici, decât că domnii cei mici fac și ei ce pot, imitând pe mai marii lor.

Eată cu ce se laudă acum Făgărașul!! Poftim administrație cinstită ca a noastră!! Nu am pute-o asemenea mai nimerit decât cu un arbore, din a cărui trunchiu putred se răspândește putre-junea la crengi, ramuri, etc., înțelegând sub trunchiu pe cei din centru.

Tot aici am pute folosi proverbul Românului: »Dela cap să strică peștele!«

Dar' e destul cu răbdarea; a fost destul timp pusă la probă; până-când să dureze stările acestea de lucruri? Răspunsul: Arborele după-ce a putrezit de tot se prăbușește la pământ, ear' peștele după-ce s'a stricat întreg, se aruncă în gunoiu; tot aceeași soarte îi așteaptă și pe guvernanții nostri, și să sperăm că nu peste mult se vor împărțiși de ea.

Geba.

Stări triste.

Săsaș, 10 August c.

Având niște afaceri private în comuna Săsaș, m'am interesat și de modul de viață al Săsașenilor, de starea materială și morală a lor.

Cu bucurie am aflat, că în ceea-ce privește starea materială a acestor săteni, ei stau pe un grad cu mult mai bun ca comunele învecinate, dar' durere, că aceasta nu se poate zice în privința morală. O demoralizare a cuprins pe acești săteni în mare parte și cu durere de inimă istorisea bătrânul și harnicul preot din această comună, despre acele timpuri, când turma sa întreagă era evlavioasă și cu frica lui Dumnezeu, azi, — zicea dînsul, — zădarnică mi-a fost și mi-e ori-ce silință de a-i îndrepta, căci păcatul stricăciunei într-atât a cuprins inimile lor, încât binele îl nesocotesc. În comuna Săsaș simțul religios a dispărut aproape cu totul, căci Dumineca și serbătorile, oamenii în loc să meargă la biserică, își ved de alte daraveri, pleacă des de dimineață în negustorii prin satele vecine, uitând că această zi e ziua Domnului.

Dar' un rău de o natură și mai mare și care din zi ce merge ia proporții tot mai mari, este **necinstirea sf. Iane a căsătoriei**. E deajuns să spunem, că într-o comună constatătoare din peste 200 familii, peste tot sunt vre-o 40 de împreunări nelegitime. Și cum? Așa, că nefiind nici ficii nici fetele de vîrsta recerută ca să-i cunune preotul pe cale legală, conduși te miri de ce interese, ca să nu cumva să-i scape cutare fată până-ce ajunge la etatea recerută, de aceea o ia acum în etate de 12—13 ani și o duce la el acasă sub numele de **servitoare**, făcându-i pentru formalitate și carte de serviciu. — Numai cât servitoarea după-ce merge la ficior își pune broboada aceea, care caracterizează nevestele. Își poate ori-cine inchipui, ce înfătoșare comică are câte o astfel de copilă de 12—14 ani, care în neștiința ei se lasă condusă de părinții sei, cari se fac ruinătorii și omorătorii propriilor lor copii, căci răul merge și mai departe, și adecă: copilele după-ce stau vre-o lună două la un bărbat, apoi te miri din ce neplăceri fug dela stăpâni acasă și mai stau o lună la părinți, apoi merg servitoare la alt ficior, până-ce rămân însărcinate. Astfel de perindări se fac aproape în fiecare lună câte 2—3, va să zică așa o fată până la etatea de 16 ani a trăit cu câte 3—4 ficii. După-ce sunt ajunse la 16 ani, apoi unele se cunună atunci, ear' altele nu se mai cunună de loc. E de însemnat că tocmai fruntașii satului, cari au copile, fac astfel de traficuri cu ele, ca să nu peardă pe cutare ficior de frunte, etc.

Mulți se vor întreba: dar' bine, preotul n'a încercat să pună stavilă răului? A încercat încă dela ivirea primului cas de așa natură, i-a amenințat cu exchiderea din biserică și alte pedepse, dar' ei ziceau că a fi servitor și servitoare poate ori-cine fără să-i poruncească preotul; a făcut preotul arătare chiar și la oficiul protopopesic în afacerea aceasta, dar' nici de aici nu i-a putut da nici o îndrumare.

Așa răul prinde rădăcini tot mai mult fără să știe acei oameni, cât de tare s'au depărtat de Dumnezeu, încât se nu mai cugete că păcat mare fac ei și că mai curând sau mai târziu răsunarea lui Dumnezeu va căde peste ei și atunci amar se vor căi — de nu va fi prea târziu!?

Vega.

Eschimoșii.

— Vezi ilustrația. —

Eschimoșii sunt un popor, care locuiește în părțile cele mai friguroase ale globului pământesc, anume la marginea de mează-noapte a Americii și în câteva insule de pe aici. Fiind pe aici clima aspră, mai mult iarnă decât vară, traiul lor e greu. Ei trăesc din venatul animalelor sălbatice, a ursilor albi etc. și din pescuit. Eschimoșii sunt de statură mijlocie și îmbrăcăminte și-o pregătesc din piei de animale, cum îi înfătoșează și ilustrația noastră, unde se vede un bărbat, o femeie și un băiat de Eschimoși, îmbrăcați în piei péroase.

PARTEA ECONOMICĂ.

Despre gunoiu.

Prelegere populară, ținută de Ioan Georgescu, inv.-dir. com. în Scoreiș, în 18 Ianuarie în Vajda-rece, ear' în 22 Ianuarie 1899 în comuna Șârcaia din comitatul Făgărașului.

Ce ați zice d-voastră despre un om, care aruncându-și punga cu bani în apă, ar striga după aceea că moare de foame! De sigur ați zice, că nu-i în toată firea, că e nebun!

Și câți economi nu sunt și pe la noi, cari fac cu gunoiul asemenea omului cu punga cu bani! Îl aruncă din grajd eacă numai așa, ca să se scape odată de el, îl lasă în curte de-l risipesc porcii și alte animale, în toate părțile, până-ce se mucește de nu mai are nici un preț, ear' după-ce îl duc în câmp pe agrii îl fac niște grămejoare mai mici, unde-l mai lasă câte-odată earăși timp uitat în arșița soarelui, expus vânturilor și ploilor, până-ce evaporază și se scurge toată puterea roditoare din el. Nu mai amintim aci și despre mustul din gunoiu, care după-cum se poate vedea mai pretutindenea, curge în dragă, voe pe străde de ingrașă petrele drumurilor și ale riurilor.

Văzând, că în comitatul nostru gunoiul este baia de aur a economului, — baia, care revărsă belșug și indetulare; văzând, că fără de gunoiu aici în comitatul nostru, unde partea cea mai mare a terenurilor supuse culturai sunt sărace, sarbede și pădurețe, nu se poate produce pe cele mai multe locuri absolut nimica: mi-am luat libertate în a doua prelegere a mea a vă atrage atențiunea asupra pregătirei și întrebuințării gunoiului animalelor de casă, precum și a celorlalte diferite gunoaie.

Nu trebuie să fie cineva chiar un matematic așa mare, ca să poată computa la ce pierde mari e expus pământul supus culturai în tot anul prin desele recolte (culesuri). Aceasta o poate face și cel din urmă econom. Să luăm de exemplu un agru de o jumătate jugăr catastral, care în comitatul nostru pe unde pământul e mai bun dă de comun câte un car bun sau două mai mici de grâu sau secară, un car bun de cucuruz, altul de coceni, apoi bostani ș. a., să computăm puțin greutatea aceloră fie și numai pe deasupra și apoi să ne întrebăm, că cât dăm noi în schimbul recoltelor pământului aceluia?

Economii învățați au calculat, că un pământ de un hectar cultivat cu porumb pierde într'un an la 280 chlgr. materii nutritive, cel cultivat cu cartofi 265 chlgr., cel cultivat cu grâu 290 chlgr., fânatele naturale perd și ele în tot anul la 300 chlgr. ear' trifoiștele 320 chlgr.

Este un proverb foarte bine cunoscut la noi: »Din sacul, care tot iai și nu mai adaugi nimic, odată dai de fund«. Cam așa se urmează pe cele mai multe

locuri în economiile mai mici. Se ară pământul cu cele mai bune pluguri, pe unele locuri chiar cu puterea aborului și a electricității, se întrebuințează cele mai bune semente; se sapă cu cele mai bune mașini, numai ca sacul cu recoltele să fie cât se poate de mare: dar' ca acest sac golit de atâtea-ori să fie earăși umplut, cum am zis, numai foarte puțin să interesează.

Pământul este ca și un burete plin cu apă. La început până e întreg neexploatat, el lasă tot mai mult; cu cât însă se exploatează mai des, cu atât se împuținează și recoltele lui. Este un mijloc, care întrebuințat la timp și înțelepțește, poate face ca recoltele să nu slăbească nici-odată din pământurile supuse culturai. Acest mijloc este gunoiul.

Înaltul Creator a dispus ca și în privința aceasta să fie un ajutor împrumutat între regnul animal și vegetal: adecă oamenii și animalele să se nutrească cu plante, la cari după nutrire le restituie o parte de nutremânt sub formă de balegi, ca astfel acelea să nu rămână cu totul în pierdere de materiile prestate sub formă de recolte sau alt nutremânt.

Eschimoși.

Se poate constata din observările de toate zilele, că unde trăesc și se nutresc mai mulți oameni și animale, cari după nutrire reîntorc pământului o parte însemnată din nutremântul consumat sub formă de balegi, cum am zis, cum sunt șesurile și luncile extinse, acolo vegetațiunea plantelor este mai puternică, pe când în locurile mai ferite, pe coaste și dealuri, unde nu prea pot trăi oameni și animale, acolo vegetațiunea plantelor este mai slabă.

Acestea văzându-le economistul francez Lavosier, a proclamat principiul memorabil, că: »În natură nimic nu se pierde, nimic nu se creează, ci totul este numai o transformare continuă a materiei și a forței«. Nimic nu se pierde, după-cum am văzut, nici prin recoltele adunate de pe agrii, dacă ele sub formă de gunoiu se restituiesc earăși aceloră.

O parte a nutremântului consumat de animale rămâne în trup, pentru a-i putea da acestuia puterea de creștere, întreținere și ingrașare, ear' altă parte ese din trup sub formă de balegi. Când animalele umblă la pășune pe timpul verei, ele aruncă balegile pe acolo, pe unde și pasc, neadunându-se acelea, decât

doar' pe timpul de noapte sau când sunt acasă. În starea aceasta balegile au puțină valoare, fiindcă îndată se uscă de soare, se spală de ploi și exhalază de vânturi.

Cel mai bun gunoiu se produce dela vitele ținute și nutrite în grajd. Calitatea gunoiului mai depinde și dela nutremânt, etate și așternut. Astfel vitele puse pe ingrașat vor produce cel mai prețios gunoiu. Deasemenea vitele mai mari vor produce un gunoiu mai bun, ca cele mai mici.

Așternutul, care se pune sub vite, este de mare însemnatate pentru producerea gunoiului. Cu cât așternutul are mai multe goluri în lăuntru, în cari poate să prindă udul și părțile moi ale balegilor, cu atât este acela mai bun. Astfel paieile cerealelor (bucatelor), cari au cele mai mari goluri în lăuntru, dau cel mai bun așternut.

Când economul nu are tocmai destul fân pentru nutrirea vitelor, atunci o parte a paielor de cereale se întrebuințează mai întâiu singure sau amestecate cu fân, ca nutremânt și numai după aceea se aștern. Pentru o vită mare se calculează de regulă câte 4—5 chlgr. de așternut pe zi. În lipsa paielor se mai poate întrebuința ca așternut încă și paieile de bob, de mazăre, de cartofi, rogozul, papura, frunzele arborilor ș. a., dar' acestea neavând goluri așa mari înăuntru, ca paieile cerealelor, nu pot absoarbe părțile moi și așa sporesc numai materia uscată a gunoiului. De aceea ele nici nu se pot descompune, ci stau mai mult uscate sau mucezite în platforma (grămadă) de gunoiu.

Așternutul se lasă sub vită, până-când golurile aceluia s'au umplut cu părțile moi ale bălegarului și ale udului, ceea-ce se poate vedea foarte ușor, că din starea uscată, în care a fost așternut, se află în stare umedă s'au amestecată cu balegi. Atunci se ridică de sub vite și se pune pe plat formă. Ridicatul s'au rinitul gunoiului de sub vite trebuie să se facă în grabă și cu grijă, căci la din contră se pierde o parte însemnată de amoniac și alte materii nutritive din el. (Va urma).

Secerișul.

Anul acesta, — deși nu-l putem socoti ca un an de mare belșug, — față de anii premergători este un an bun. Obositoarea muncă a plugarului a fost răsplătită în anul acesta cu o roadă, cel puțin îndestulitoare.

Raportul oficial al ministrului de agricultură, alcătuit din informațiile trimise din toate părțile țării, ne înfățișează următoarea icoană despre recolta anului acesta.

	Anul curent,	Anul trecut
	socotit în milioane miji metr.	
Grâu	3693	3489
Orz	1240	1248
Secară	1184	1180
Ovės	1104	1142
Total	7221	7059

Întreagă icoana este mai înveselitoare în anul acesta, decât în anul trecut. Cu deosebire *grăul* a avut un seceriș mai bun. Celelalte soiuri de bucate au avut cam același seceriș ca și în anul trecut.

Aceasta e socoteala mijlocie pentru țeara întreagă. Dacă vom lua în socoteală diferitele părți ale țerei, vom vedea că *grăul* a rodit mai bine în locurile mai deluroase și cu deosebire în Ardeal. Săcara și celelalte soiuri de bucate din contră au rodit mai bine la șesuri, pe când în ținuturile muntoase au tănjit binisor.

Căutând *calitatea* bucatelor, o aflăm în acest an cam mijlocieși pe unele locuri bună-mijlocie. *Grăul* cântărește în calcul mediu (1 hl. — 5 ferdele) 75—77 chlgr. În unele părți se coboară și până la 72—74 chlgr., dar în același timp pe alte locuri se urcă și până la 79—82 chlgr.

Rugina și tăciunele au stricat grănele tocmai în comitatele cele mai productive și anume în: Torontal, Cianad, Ciongrad, Baci-Bodrog etc.

Secerișul secărei nu a prea multumit pe agricultori, căci recolta în cele mai multe ținuturi se mișcă între 4—6 măji metr. pe jugărul de sămănătură.

Ovėsul s'a dezvoltat bine și așa în țeara întreagă agricultorii sunt mulțumiți cu recolta.

Socotind la oaltă secerișul tuturor soiurilor de bucate, putem să spunem, că în Ungaria și Ardeal recolta a fost întru câtva mai slabă decum se nădăduia. Dar față de anul trecut este mult mai bună. *Grăul* cu deosebire s'a produs mai mult ca în anul trecut, cu peste 2 milioane măji metrice.

Socotind recolta după comitate și luând ca un jugăr produce în mijlociu 7 măji-metriche, mai bine s'a produs în comitatele: Arad, Timiș, Alba-inf., Brașov, Barș, Nitra, etc.

Secerișul secărei e aproape deopotrivă cu cel din anul trecut.

Peste 6.5 măji-metriche secară pe un jugăr se așteaptă să fie în comitatele: Arad, Cianad, Timiș, Torontal, Alba-inf., Brașov, Ciuc, Făgăraș, Târnava-mică, Mureș și Turda-Arieș.

Ovėsul în general a rodit bine. În cantitate cu deosebire ovėsul stă destul de bine; calitatea este cam slabuță. Mai bine a produs în comitatele: Arad, Cianad, Caraș-Severin, Timiș, Torontal, Brașov, Făgăraș și Cluj.

Cucuruzul se desvoltă bine, în toate ținuturile țerei. Legumele cer ploaie, Crumpenele au fost mult stricate anul acesta de peronosporă.

Viile sunt încă tot în dezvoltare — promit însă a fi deajuns de roditoare.

Cam aceasta e situația roadei culeasă din bucatele țerei noastre.

Economii nostri să grijească acum de roada scumpă și să nu-și arunce bucatele în prima piață.

Împlinească-și necazurile cum vor pute, dar' deocomdata *grăul* și ovėsul cu deosebire în magazine să-și țină, căci de sigur va veni timpul, când *grăul* și ovėsul cu mulți bani se va căuta.

Economii, cari au de vânzare bucate, să nu le dea acum pe mâna speculanților, ci să le țină până mai târziu, când bucatele — rari fiind — foarte bine se vor plăti. **V. C. O.**

SFATURI.

Folosul paserilor ureătoare.

Fiecare ființă de pe pământ a lăsat-o Dumnezeu pentru ceva. Vrăbiile ne curăță omidele, rândunelele muștele, ear' gheunoile ne curăță pomii mai bătrâni de insectele și omidele cari se încuibază sub scoarța lor.

Cine n'a auzit mergend în grădina de pomi, că bate cineva în pom, ca-și-când ar da cu securea? Aceea este gheunoia. Unii economi credeau până acum, că gheunoia se nutrește cu lemn, de aceea bate așa tare cu ciocul în pomi. Dar' în urmă s'a adevărit, că ea are un gust cu mult mai fin. Bate cu ciocul în pom ca să sparie insectele, cari se află pe sub scoarța aceluia. Acelea îndată-ce aud sunetul, năvălesc de o parte a pomului, către virf. Gheunoia atunci pune urechia și ascultă, că în care parte au fugit și aflându-le ascunsurile lor sparge scoarța și le adună pe toate cu ciocul și limba ei, scutind astfel pomul de acești dușmani primejdioși, cari îl amenință cu stricăciune.

Nu alungați deci gheunoiele din grădinile voastre!

A băga apă rece pe gura animalelor de nou fătate este primejdios.

Se știe, că unele animale după fătare sunt de tot slăbuțe, nu pot să sugă și abia răsufală. Văzând aceasta unii economi, au venit la ideea aceea, ca să toarne puțină apă rece pe gura animalului de nou făt, ca să-și curățe gura și plumănil de materiile rășinoase, ce se află în acelea. Dar' tămăduirea aceasta cu apă rece s'a adevărit, că poate să fie și primejdioasă, de o parte pentru-că micul animal poate să capete aprindere de plumăni și astfel să se prăpădească, de altă parte, pentru-că materiile rășinoase ajungend în plumăni pot să pricinuească de asemenea o tusa împreună tot cu aprinderea plumănilor. Mai bine este ca în asemenea casuri să frecăm bărbătește micul animal cu un postav peste trupul întreg, dar' mai cu seamă pe la grumazi, să-și suflăm cu o țevă ceva aer în plumăni, sau să-și turceva apă rece pe cap.

Nutrirea vițelilor.

Nutremântul cel dintău al vițelilor, este laptele, pe care îl sug dela mamele lor, dela vaci. La început îndată după fătare se lasă vițelilor lapte mai puțin, dar' des și anume de câte 3—4 ori pe zi, ear' mai târziu li-se lasă mai mult, dar' mai rar. După șese săptămâni vițelii încep a se nutri și cu un nutremânt mai tare, precum e fânul și otava. Pe când încep a se nutri cu fân e bine ca vasul cu apă proaspătă să nu lipsească de lângă ei.

Dar' și până-când încep a se nutri vițelii cu fân și otavă, se mai pot nutri cu făină de cucuruz amestecată cu puțină sare, ovės sau făină de gris, care li-se bagă în gură peste zi, când vacile sunt duse la pășune. A nutri vițelii până sunt mici cu verdețuri, precum sunt: iarba, trifoiul, lufarnă, cucuruzul verde ș. a., nu numai că nu e folositor, dar' poate fi chiar stricacios pentru ei, deoparte pentru-că din acele verdețuri se pot călbeji, de altă parte, pentru-că le crește foalele și fac așa numitul »pantece de paie«, care-i apasă în jos și astfel pot rămâne apăsați de spinare.

A ține vițelii până sunt mici tot în grajduri întunecoase încă nu e bine, de oare-ce când se scot după aceea în lumina soarelui le vatămă vederea și pot să rămână orbi. Vițelii trebuie lăsați la vaci ca să sugă numai atâtea luni, câți ani le trebuie până-când trupul lor ajunge în deplină creștere. Astfel vițelii dela vacile Pinzgau se pot înterca după 2—3 luni, ear' cei dela cele albe după 4—5 luni. Întercatul trebuie să se facă treptat și nu dintr'odată. Care va să zică vițelul se lasă tot mai rar să sugă, la două zile odată, apoi la trei, până-ce-și uită cu totul de supt.

Cum se pot prinde peștii mai ușor.

Ca toate animalele necuvenătoare, așa și peștii sunt conduși la căutarea nutremântului lor de instinct sau imboldul de a mânca. Unde află ceva bun de mâncare se grămădesc acolo, chiar cu primejdia vieții lor. Văzând aceasta pescarii, au început a le pregăti ei nutremântul de lipsă, pe care apoi îl aruncă în apă, pe unde presupun că umblă mai mulți pești.

Peștii din apă, dând de acel nutremânt se grămădesc pe el și odată îl mănca, ba mai cheamă la acel ospet încă și pe alții. Astfel dacă se pune peștilor de pildă în fiecare seară câte o felie de mămăligă, plumăni sau ficat tăiat mărunt, la un loc anumit, ei se grămădesc acolo și atunci se pot prinde foarte ușor cu anumite unelte de pescărit, cari se aruncă în apă. Lucru firesc, că în seara primă până-când se învătă, nu putem prinde nimic, ci numai în cele următoare.

Știri economice.

Filoxera. În viile comunei Ciumbud constatându-se prezența filoxerei, s'a dispus asupra hotarului carantină. În urma acesteia proprietarilor de vii din comunele învecinate le este oprit a lua lucrători la vii din comuna pusă sub carantină. Pentru cei cari calcă opreliștea, art. de lege XVII. din 1883 dispune pedeapsă grea.

Ciuma porcilor s'a ivit în comunele Lăpudul-unguresc, Obreja, Cisteiul-vechiu și Mihalt (com. Albei-inferioare), asupra cărora s'a dispus carantină, ear' Aiudul, unde epidemia s'a sfârșit deja, a fost scos de sub carantină.

Păduchele roșu, o parazită foarte periculoasă pentru meri, s'a ivit pe merii dintr'o grădină din Aiud. Joavina fusese adusă pe o clombiță de măr din Timișoara.

Pentru plătorii de dare. Judecătoria administrativă, mănecând dela un cas concret, a decretat, că aruncările comunale și pentru drumuri, aruncate după darea directă, în casurile când darea directă se iartă, au să fie șterse și ele din sarcina contribuabilului, fiind ele numai accesoriile dărei directe, care căzând, cad și ele.

Usura de bucate. Marți s'a publicat sentința adusă de tribunalul din Biserica-albă, delegat la *Bavaniste*, în afacerea usurei de bucate, prin care o mulțime de oameni din sudul Ungariei fuseseră aduși la sapă de lemn. Comerciantul de bucate *Löwy Károly* din Cubin e osândit la două luni de temniță, 4000 fl. pedeapsa în bani și pierderea oficiului pe trei ani, ear' tovarășul seu, un anume *Lochlt* la 50 fl. și 600 fl. pedeapsă în bani.

Din viața animalelor.

Farmedul șerpilor. Despre modul cum șerpii pun prada lor într'o stare de fermecare, un Englez cu numele *Arthur Clarence*, care trăiește în Africa, istorisește următoarele:

Mă aflam în colonia Port-Natal la vânătoare, când zării un mic țap de caprioară, cunoscut acolo cu numele de *Oresbec*. Ca să-și pot împușca, încercai să mă apropiu de el prin încunjur, folosindu-mă de o mică colină ce se afla între mine și animal. Când

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Despre jocurile de băieți.

De Petru Roșca, profesor.
(Din progr. gimnas. din Brașov).
(Urmare).

Fisiologii știu, că o musculatură, care prin gimnastică este bine dezvoltată, e o condiție neapărată în organismul omenesc pentru a produce un sânge bun și sănătos. La gimnastică inima încă se află într-o activitate potențată; tot așa și organele respirației și ale mistuirii, cari provid sângele cu acele materii, cari pentru nutrirea și susținerea trupului sunt absolut necesare. Dar' toate aceste înfruriri ale gimnasticii în ultima analiză își primesc impulsul lor prin o putere deosebită, care provine dela creier. Ori-ce mișcare voluntară a mușchilor este urmarea unui impuls, care își are originea în creier și prin nervii motorici se transmite asupra mușchilor; cu cât munca ce mușchii au săvârșească este mai mare, cu atât trebuie să fie și acel impuls mai puternic, — deci activitatea mușchilor își are ultima cauză în activitatea sistemului nervos.

Ori-ce deprindere corporală este o deprindere și a sistemului nervos, este afirmarea voinței prin nervii motorici. Crescând puterea nervilor motorici, ei echilibrează sistemul nervos sensibil, și astfel se naște o înfrurire binefăcătoare asupra întregului sistem nervos.

Natura a creat pe om pentru libertate, adevărat pentru a fi neatârnat în lucrările sale, spre scopul acesta el însă are neapărată trebuință de stăpânire de sine. Fiecare are să realizeze această libertate la sine însuși, făcând din trupul său un organ supus al voinței sale, care să devină un servitor și purtător al spiritului ce domnește în el. Numai prin o deprindere omilaterală a trupului în serviciul spiritului, cum ea se condiționează prin gimnastică, devine omul stăpân pe trupul său, care îi va face servicii cu atât mai bune și fidele, cu cât el a ajuns la o dezvoltare mai completă a puterilor sale și cu cât el depinde mai puțin dela influențe externe. Gimnastica n'are asupra vieții noastre spirituale numai o influență mijlocită, ci chiar și influență nemijlocită. La exercițiile gimnastice este indispensabilă o atențiune încordată, o apreciere corectă a pedecilor, a greutatei, a spațiului stăpânirea membrilor trupului. Dacă gimnastica contribuie deci la agerirea puterii de judecată, dacă înainte de toate întărește și produce curaj, energie resolută și prezență de spirit, atunci asta este o influență directă asupra vieții noastre sufletești, asupra formării caracterului. Caracterul presupune o putere mare a voinței, care numai prin o deprindere continuă se poate dobândi, — pentru care gimnastica ne oferă o școală eminentă.

Să vedem acum cari sunt mijloacele, prin cari gimnastica ajunge la scopurile indicate. Gimnastica consistă din următoarele 4 grupe de deprinderi: 1. Exerciții de ordine. 2. Exerciții libere. 3. Exerciții la aparate și 4. Jo-

curi. Noi ne vom ocupa de asta dată cu grupa a IV-a, cu jocurile.

În fiecare om este înăscut boldul de a se juca și mai puternic este boldul acesta în copilărie și în tinerețe. Astfel fiind, este o datorință pedagogică de a ține cont de acest bold, de a-l satisface și de a-l regla. Boldul acesta la om se manifestă în foarte multe chipuri, și astfel firește și jocurile sunt de foarte multe feluri. A da o definițiune pentru noțiunea jocului, este un lucru prea anevoios, cu toate acestea în cele următoare, intru-cât mi-e cu puțință, voi cerea a o face. Fiecare joc are de basă o anumită activitate spirituală și corporală, dar' în tot cazul jocul se aranjează pentru-ca să ne distragem, pentru a petrece timpul în mod plăcut. Se înțelege, că e un lucru de tot individual, de ce fel de jocuri au trebuință singuraticii oameni pentru a se distra. Deosebirea de etate, de sex, de cultură, puterea obiceiurilor și a prejudecăților sunt tot atâția factori hotărâtori la alegerea jocurilor; prin urmare jocuri, cari la unii stîrnesc plăcere și veselie, pe alții pot să-i lase cu deservire nepăsători ba chiar să-i disjuge; ceea-ce pentru unul este joc, pentru altul poate fi muncă. Nu fiecare activitate înveselitoare este joc, ci ea trebuie să fie de natură, ca să producă impresie simpatice, să verse în inimă balsamul bucuriei și veseliei — atunci numai urmările ei vor fi o distracțiune binefăcătoare, o adevărată recreare. Dorința de a se juca se stîrnește sau din urf, sau în urma unei activități prea încordate, sunt dar' așa zicând doi poli contrari, activitate și neactivitate exagerată, cari produc un dezechilibru în raportul natural ce există între viața noastră, psihică și cea fizică. Ear' starea aceasta sufletească, ca tot ce nu este natural, pretinde o schimbare, o nivelare; unde domnește o astfel de stare, lipsește mulțumirea și liniștea sufletească, cari sunt condiții neapărate pentru-ca noi să ne simțim bine. Luând toate acestea în considerare, sub cuvântul joc vom înțelege o activitate de distracțiune, prin care aducem în echilibru raportul dintre viața fizică și psihică, care în urma unei lipse de muncă sau a unui surmenagiū de muncă s'a conturbat. De aci se vede că jocul este o necesitate a vieții noastre normale. (Va urma).

Intuițiunea și metoda intuitivă.

(Urmare).

Intuițiunea în facultățile intelectuale.

Metoda intuitivă nu se mărginește numai la exercițiul intuitiv și la educațiunea prin sensuri. Ea numai începe prin acestea tinzând însă a se generaliza din ce în ce mai mult. Pestalozzi însuși cu toate-că a insistat așa de mult asupra intuițiunii sensibile, în mai multe părți din scrierile sale și chiar în toată practica lui pedagogică dă un rol foarte important aplicațiunii procedurilor intuitive în învățământ.

Din nenorocire însă atât Pestalozzi, cât și discipolii sei n'au făcut un adevărat plan

eram destul de aproape și mă ridicasem din poziția mea plecată, m'a prins nu puțin mirare observând că animalul de când l-am zărit nu s'a mai mișcat din loc și că acum sta într-o curioasă poziție, cu totul nemișcat, în depărtare de vre-o 20 de pași de mine.

» Aceste căprioare ved foarte bine sunt foarte fricoase și nu lasă să se apropie omul de ele nici la o sută de pași, dacă nu le surprinzi din întâmplare dormind în iarba cea lungă.

» Multă vreme am stat pe loc și am privit la animal, crezând că trebuie să fie bolnav. Mai târziu am voit să cerc a mă apropia de el; un mușuroiu înalt de furnici îmi dădu prilej pentru aceasta. Mă tîrîu până la el. Când însă îmi ridicai capul ca să mă uit peste colină, mă înspăimântai, căci văzui un mare șerpe, Boa Constrictor, care se afla nu departe de colină încolăcit și cu capul ridicat. Țapul sta nemișcat cu capul întors spre o parte și privia așa de ațintit asupra dușmanului său de moarte, încât nici că mă zări. Eu mă retrăseu cu mare precauțiune, având intențiunea de a aștepta sfîrșitul acestei vederi. Probabil că Țapul se afla în această poziție nemișcată deja de mai multe minute. Perii de pe spinarea lui erau sburliti, ochii li erau înholbați, părea că e înțepenit. Deodată îl văzui trântit la pământ și corpul și picioarele sale cuprinse de inelele groase și negre ale șerpelui.

» În acel moment am dat foc, ear' șerpele începî se și lărgească încet inelele. O țevă a pusteii mele era încărcată cu gloante, ceeaaltă cu alicie (șireturi). De oare-ce mă aflam foarte aproape, impuscău din țeva cu alicele.

Impuscătura a rupt aproape în două șerpele, care era de vre-o 19 urme de lung, și totuși în scurtul timp de când apucase prada lui, a sfârmat toate oasele animalului.

» Ochiul șerpelui, pe când își fixează prada, e deosebit. Pare a scoate flacări, s'ar pute asemăna cu o peatră de amethyst ori rubin, sau cu ambele deodată, și cu o scilpire de smaragd, pe când luminat de soare se învîrtește în cap. Gura șerpelui în timpul acesta era aproape închisă și limba lui lungă juca incoace și incolă, ca în așteptarea plăcută a gustării prăzei așteptate.

FELURIMI.

Corciu de iapă și de cămilă.

» L'Hippique d'Alger, ziar consacrat studiilor cailor și publicat în Alger, aduce la cunoștința lumii, că din corcirea unei iepe de soiū berber cu un mehari deasemenea berber s'a căpătat un corciu cu totul extra ordinar. Corciul are capul, urechile, ochii, botul, coada de mehari (mehari e un fel de cămilă foarte iute la mers). Secele, picioarele și tot trupul ei sunt de cal. Mai ciudat: e rume-gător. În privința ințelei la fugă e ceva extraordinar: deși în vîrstă numai de 3 luni, face niște sărituri și trage niște galopuri de spăriat. Nu e nici un cal în stare să se ție de el.

Minunea e, că s'a reușit a căpăta un corciu între cămilă și cal, animale așa de depărtate unele de altele în clasificăție, căci cămilele sunt rume-gătoare, cu un număr de degete păreche etc, pe când caili sunt nerume-gători și cu un singur deget. N'ar fi mai mare minune ca un corciu între vacă și cămilă și deci să avem un fel de cal cu coarne și rume-gător.

de învățământ fondat pe intuiție. Exercițiile de observație, care mai târziu începeau cu corpul copilului, pe urmă succesiv se întindeau la alte obiecte înconjurătoare pentru a lărgi cercul cunoștințelor copiilor au degenerat foarte curând într-un nou gen de rutină școlastică.

Înzădar mai târziu se cercă de a varia caracterul acestei rutine făcând să intre în cadrul ei, împreună cu exercițiile de intuiție și exercițiul de cugetări de lectură, de desen și de scriere; un lucru însă lipsea și acel lucru era spiritul însuși al metodei intuitive, apelul la judecata copilului, libera dezvoltare a gândirii și a vorbirii, astfel că procedeul intuitiv putea fi considerat ca cel mai mare obstacol al metodei intuitive.

Astăzi în Germania, America, Elveția și Franța aceea ce se recomandă în unanimitate de pedagogi pentru toate formele și treptele de învățământ, este întrebuintarea tuturor metodelor care excitează gândirea.

În ce consistă metoda intuitivă în toate cursurile primare, care, se înțelege, nu se pot mărgini numai la lecțiuni de lucruri? Într-un mers practic al învățământului, care rezervă copilului plăcerea și profitul inițiativei și activității intelectuale, ba chiar și a descoperirii și a surprizei.

Putem numi învățământ prin intuiție chiar și acela, în care copilului nu i-se arată obiectul și imagina; și în loc de a-l face un automat care ascultă și urmărește ceea ce spune dascălul și repetă o lecție făcută gata; din contră îl provocăm a căuta el însuși ajutându-l numai din când în când dacă este necesitate.

În privința întrebuintării metodei intuitive în învățământul primar, se cere o singură condiție generală dela care depinde toate celelalte; această condiție este ca să înțelegem foarte bine ordinea ce trebuie urmată în diferitele demonstrațiuni din care se compune învățământul în felurile sale ramuri.

Când copilul a fost preparat prin exerciții de intuiție gradate el câștigă până la un punct oarecare atât ca putere cât și ca spontaneitate intelectuală.

Același copil însă condus prea de aproape închis într-un cadru de noțiuni abstracte și pur didactice, ne va prezenta din contră toate caracterele pasivității, a lipsei de curiozitate și acel gen de somnolență descris de Fenelon și despre care el zice, că pentru a scoate pe copil trebuie să-i mișcăm toate resorturile sufletului lui.

Și tocmai la aceasta tinde metoda intuitivă; ea reușește a face pe copil să gândească; lasă să gândească după mintea lui, pentru-că-l nu după mintea noastră, pentru-că copilul merge cu propriile sale picioare, nu cu picioarele dascălului. Am pute zice că în această privință există două logice, cea a copilului și cea a (omului matur) adultului; una este cu totul naturală și intuitivă, ear' cealaltă mai savantă, mai înaintată, mai metodică. Adese-ori dascălul se simte ispitit de a urma această din urmă, pentru-că ea satisface spiritul lui, nevoa lui psihică. Ea merge dela simplu la compus, dela principiu la consecință, dela regulă la exemplu; însă tocmai aceasta obosește și desgustă pe copil. Lacom de a cunoaște, de a judeca, de a lucra, într-un cuvânt de a trăi prin inteligență după-cum trăește prin organele sale, nerăbdători de a-și exercita simțurile, copilul înțelege rău și suferă cu greu expunerile noastre încete, metodice și progresive care îl țin așa de mult asupra elementelor abstracte ale unui lucru, în loc de a-l pune în contact cu lucrul însuși.

Metodele vechi fiind prea logice erau nesuferite pentru copil.

La cetire, știm cu toți că se începea prin a arăta copilului toate literile, pe urmă combinațiunile lor în silabe și de abia se ajungea la cuvânt și cu deosebire la propoziții.

Ce pusti trebuia să treacă sërmana mică inteligentă a copilului.

Tot astfel se întâmplă și cu scrierea.

La Geografie, se începea cu nomenclatura și învățatul de pe rost a tuturor termenilor geografici, pe urmă venia definițiunea pământului cu oceane și continente, enumerarea lor, precum și a tuturor subdivisiunilor lor, toate acestea se făcea mai întâiu fără-ca copilul să audă de un singur nume sau obicei cunoscut lui. (Va urma).

Din trecutul nostru.

— Istoria Moldovei. —

Ioan Vodă-cel-Cumplit.

Începem astăzi povestea unuiia dintre cei mai cu inima în dinți Domni, ce au șezut vre-odată nu numai pe tronul unui principat românesc, dar' pe tronul ori-cărei țări în lume. E povestea lui *Ioan Vodă-cel-Cumplit*, care s'a urcat pe tronul Moldovei la anul 1572. Abia a stat doi ani și ceva în scaunul domniei, și în atâta vreme a sculat de cinci-ori țeara în picioare, și dându-i suflet din sufletul seu cel cutezător, de cinci-ori o asvîrli în răsboaie cari de cari mai crunte, până-ce al cincilea îi puse capul și cumplitului Vodă.

Om cu o minte foarte ageră, care cutreerăse pe la toate curțile domnești europene și peste tot locul învățase ceva, Ioan Vodă nu era om de rînd, ci mult mai presus în toate, ca înșiși aceia dela cari învățase unele și altele.

Pe la 172 era earăși o luptă urîtă în jurul tronului Moldovei Bogdanu, Vodă de pe atunci, umilise țeara dându-se pe sine supus Poloniei, deși era doară supus Turciei. Boierii nemulțumiți de această dublă umilire, începură a se mișca împotriva lui Vodă Bogdan, și trimiseră la Țarigrad la Sultanul, solie cu rugarea să-l dea jos din scaun, și să le dea pe Ioan, ceva nepot de-al lui Stefan-cel-Mare, care se afla tocmai la curtea Sultanului (împăratului Turcilor).

Sultanul nu se gândi mult. Năcăjit și el pe Bogdan Vodă pentru-că se dase supus și Polonilor, deși jurase supunere întâiu Turcilor, — repede înzestră pe Ioan cu o armată de vre-o 5000 de oameni și-l porni să cuprinză el Tronul Moldovei. Bogdan Vodă îi făcu împotrivire slabă, căci țeara era supărată pe el, ear' Polonii nu grăbiră cu ajutorul și nu în măsura în care îi trebuia! Și așa, după spulberarea spriginitorilor lui Bogdan, noul Vodă urcă tronul moldovean.

Și din clipa suirii sale pe tron, el se-virși fapte, prin cari își vrednică cu adevărat numele de *Cumplit*, pe care istoria și lumea i-l dea acuși, văzînd firea și purtarea lui. Urcat anume pe tron, și știind el că printre boierii țerei și printre sfetnicii tronului, tot au mai rămas unii cu inimile aplecate spre alungatul Bogdan, Ioan Vodă spre a se scăpa de dușmani de casă, le făcu lege foarte scurtă: hotărî să-i treacă pe toți pe sub sîcurea călăului. Căci de-i va lăsa pe-aci, n'au să-lase ei lui liniștea și puțința de a face rînduială în țeară și a o cărmui cum el dorea. El băgă în fiori pe toți câți poate mai aveau

gânduri de a se răsvrăti, când le dea groaznicul prilej a vedea sub sîcurea călăului pe cei mai de frunte boieri ai țerei, sfetnici de tron, între cari pe însuși marele vornic al țerei bătrînul Ionașcu Zbiera întâiu între sfetnici. Și fiorii se măriră când veste se duse în lungul și în latul țerei, că capul marelui vornic a căzut la picioarele călăului chiar în ziua de Paști! Cumplitul Vodă voi să arete prin asta tuturor, că pentru el întâiu și întâiu este țeara și a ei liniște, și numai după aceea Paștile!

El însuși era un om de statură uriașă, vînos, musculos, cu o înfățișare bărbătească, în care la întâia privire vedeai că ferbe puterea!

Cum se așeză în scaun și făcu liniște în jurul seu curățindu-se de boierii cei primejdioși și băgînd spaimă în cei rămași, cât stăteau tupilați, — noul Vodă se apucă să facă rînduială în țeară. (Va urma).

AVIS.

Avizez p. t. public și în special pe domnii învățatori și directori școlari, că în curînd va apăre opul de mare folos cu titlul *»Drepturile și datorințele învățătorului confesional«*, avînd următorul cuprins: Cap. I. *Alegerea învățătorului*. 1. Numărul învățătorilor. 2. Alegerea. 3. Denumirea. 4. Învățătorul interimal. 5. Învățătorul ales ori denumit se consideră instituit definitiv. 6. Cari preoți pot funcționa ca învățatori. 7. Cualiificația învățătorului. 8. Aplicarea învățătorului suplent. 9. Învățătorii cari au absolvat într'alte țări și limba maghiară. 10. Învățătorul nu e îndreptățit a-și pune suplent. 11. Indivizii cari usurpă titlul de învățător. 12. Despre împămîntenirea învățătorilor, cari au fost cetățeni ai altor state. 13. Despre ocupațiunile laterale ale învățătorului. 14. Serviciul cantoral pe timp de prelegere. 15. Denegarea serviciului cantoral pe timp de prelegere nu constituie motiv pentru cercetare contra învățătorului etc. Cap. II. *Despre salariile docentale* (20 puncte). Cap. III. *Datorințele învățătorului* (18 puncte). Cap. IV. *Despre sînatate școlare* (15 puncte). Cap. V. *Timpul de prelegere* (30 puncte). Cap. VI. *Disciplina în școală* (10 puncte). Cap. VII. *Anul școlar* (14 puncte). Cap. VIII. *Despre grădinile de pomărit* (6 puncte). Cap. IX. *Afaceri postale* (10 puncte). Cap. X. *Miliția* (15 puncte). Cap. XI. *Pensiunea* (35 puncte). Cap. XII. *Despre asilele de copii* (15 puncte). Cap. XIII. *Școalele comunale și de stat* (20 puncte). Cap. XIV. *Școalele civile și preparandiile* (12 puncte). Adneze: *Legea școl. din 1868, 1876, 1879, 1893. Statutul organic. Regulamentul școlar. Plan de învățământ. Împărțirea orelor etc.*; în total peste 250 articole toate motivate cu legi, ordine ministeriale, hotărîri curiale și ordine consistoriale. Cei ce vor trimite subscrisului până în 20 l. c. 1 fl. 65 cr. vor ave opul franco, ear' după acest termen opul va costa 2 fl. 10 cr. Apeland la bunăvoința preoților și învățătorilor români de ambe confesiunile, subsemn cu toată stima:

Petru Conda,

Kis-Sebes (Kolozsmegye).

Răvașul școlăii.

Concurs școlare. Sunt de ocupat posturile învățărești la următoarele școli: gr. or.: Bulzești, Juncul-de-jos, Ormindea, Seliște - Trești (protopresbiteratul Zarandului), Ampoița, Bucurdea, Craiva, Limba, Metes, Păcliaș, Ponor, Valea-Geogelului (protopresbiteratul Albei-Iuliei), Hetur, Nădășul-săsesc, Trapold, Zoltan, Șard (protopresbiteratul Sighișoarei), Berivoli - miei, Comăna-inferioară, Dridif Galați, Cuculata, Hurez, Ludisor, Luța, Păreș, Riușor, Rucăr, Sâmbăta-inferioară, Șercăița, Sîncă-nouă (protopresbiteratul Făgărașului), Alămor, Aciliu, Gurariului (protopresbiteratul Seliștei), Homorod, Rapoltu - mare, Renghet, Uroiș (protopresbiteratul Geoagieiului), Cărbunari, Fănațe, Valenii-Somcuții (protopresbiteratul Cetăței-de-peatră), Râșnov (trei posturi), Vlădeni, Șimon, Poiana-Merului (2 posturi), Moeciul-superior (protopresbiteratul Branului), Câmpeni, Certegea, Gârda-de-jos, Lăpuș, Lăzești, Neagra-de-jos, Ponor, Șohodol-Peleș, Poiana-Valeverde, Vidra-medie, Vidra-de-sus (protopresbiteratul Câmpenilor) și Batiz (protopresbiteratul Devei). Bacea cu filia Gueș, Brădătel, Gialacuta, Ilia, Târnava, Uleș, Zam (protopresbiteratul Iliei), Chezdi-Mărtănuș, Covasna, Dobârleu, Întorsura - Buzău, Marcoș, Vama-Buzău (protopresbiteratul Treiscaunelor), Gălbău, Stena Tamaș (protopresbiteratul Ungurasului), Bănbic, Hărăstăș, Sopor, Hidiș (protopresbiteratul Turdei), Satulung (protopresbiteratul Brașovului) Salar 300 fl. și accesorii. Termin de concurs 30 zile.

Avis. Toți acei domni învățători sau membri, precum și fiecare, care dorește a participa la adunarea generală a Reuniunii învățătorilor confesionali a „Reuniunii învățătorilor confesionali din diecesă Caransebeșului”, ce se va ține la Orșova, în 3 și 4 Septembrie st. n. a. c., se binevoiască a se însuși până în 31 August la pr. on. domn: protopresbiter Mih. Popovici, ca la președintele comitetului aranjator, pentru dobândirea cortelului liber, eventual cu preț redus în hoteluri.

Însinuările sosite după acest termen nu se vor lua în considerare.

Fiecare este rugat, ca să noteze apriat, dacă reflectează ori nu la cortel gratuit.

Orșova, la 10 August 1899.

Comitetul aranjator.

CRONICĂ.

„Păstrați-vă bucatele!” Conte Nicolae Zay, deputat dietal, în o epistolă deschisă adresată alegătorilor se ocupă cu meșteșugurile bursei pentru a scări prețul bucatelor și termină dând agricultorilor sfatul următor:

„Păstrați-vă grâul. Țineți-vi-l până-când munca voastră cinstită, va fi plătită cu preț cinstit; până-când folosul pământurilor voastre, în loc de buzunarul samsarilor va intra în lăzile voastre. Dacă întreg publicul agricultor este de acord să nu vândă grâul mai puțin decât cu 10 fl. și se va ține strins de hotărârea aceasta, bôrzianerii vor trebui să dea atâta și nu veți trebui să faceți robotă pe seama morilor mari și a cavalerilor de șapă.

Un medic bun. Ni-se scrie din Betlean: „Reîntorcându-se între noi dl. Dr. Iulian Chitul, care trebuind a-și face militația ne părăsise pe timp de 6 luni, petrecut la spitalul militar din Cluj, este zilnic cercetat de bolnavi chiar și de prin cele mai mari depărtări. Încercarea și iubirea poporului și-a câștigat-o prin tractare adevărat părintească, îngrijindu-și bolnavii cum își îngrijește mama copilul. Pe lângă aceasta îi și succede să vindece chiar și bolnavi de aceia, cari nu mai aveau nici o speranță de a se vedea sănătoși. Dintre

multele cazuri de acestea amintesc aci numai două: O copilă de 12 ani a economului Iosif Cociu din Betlean, de 3 ani pătimea de un morb încă necunoscut nici chiar celor mai de renume medici. Tatăl ei a purtat-o la medici prin Bistrița, prin Dej ș. a., dar nu au putut-o vindeca. Dr. Chitul îndată ce a venit dela militație a luat copilă la cură și în decurs de trei săptămâni a vindecat-o. Soția învățătorului pensionat I. Rusu din Șintereag, 20 ani a pătimit de o boală grea. A cercat și ea cu mulți medici, dar fără folos. Dl Chitul a vindecat-o în câteva săptămâni. Eată ce face știința, dacă o știe omul folosi!” (D.)

A 6-a sedință literară a Reuniunii sodalilor români din Sibiu s'a ținut în seara de 10 Aug. n. în localul Reuniunii, care era cu adevărat ticsit de ascultători, sodali și d-șoare coriste, apoi câțiva maeștri, cari cu altă ocaziune n'ar strica dacă ar fi și mai bine reprezentați. Dl președinte V. Tordășianu, ca întotdeauna și astăzi la postul seu fiind, deschide sedința la 8^{1/2} ore și predă cuvântul dlui G. Mușiu, culegător-tipograf, care face plăcere ascultătorilor prin citirea unei piese tradusă din limba germană: *Staturi prietenești tinerilor*. Afară de unele expresii nu toamai potrivite la astfel de ocazii, cari credem că altădată se pot delătura, dl Mușiu s'a achitat deplin, și-i gratulăm, mai cu seamă dînsul fiind și traducătorul numitei piese. — Dl Samoil Petrascu, sodal măsar, a declamat poezia: *Să vorbim românește*, de Hașdău, binișor, și dacă dînsul se va ocupa mai mult cu așa ceva, atunci de altădată va declama și mai bine. — Dl Corneliu Horgoșiu, cul-tipograf a declamat foarte bine: *Țiganul și sfinții*, de Speranță, asemenea și dl G. Mușiu: *Racii boierului*, tot de Speranță, care ambele au produs ris general în auditor. Dl Ioan Bologa, sodal pantofar a citit o parte din frumoasa novelă din viața meseriașilor: *Un sfârșit jalnic*, de regretatul I. Popovici-Bănățeanu, rămânând, ca partea a doua să fie citită la proxima sedință. Pe dl Bologa îl știam din trecut mai bun cetitor, și sperăm că până atunci așa o să și fie. — A urmat apoi una dintre vrednicele coriste: d-șoara Maria Costea, care a declamat cu mult efect poezia: *Triumful amorului*. D-șoara Costea ni-e cunoscută ca una dintre primele diletante la producțiunile noastre teatrale, așară însă ni-a dovedit că e și declamatoare bună, și-i gratulăm, dorind s'o auzim de multe ori. — Și cu astea sfârșindu-se programul, dl președinte încheie sedința la 10^{1/2} ore, și noi am mers mulțumiți către sălașurile noastre.

Daruri pentru biserică. Pentru edificarea turnului la biserică gr. cat. din Valhid au contribuit: fam. Stefan Câmpian din Ibașfalău 5 fl., Teresia Onișor din Blaj 5 fl., Zacharie Tătar din Ibașfalău 1 fl., Augustin Fischer, notar comunal și Mihail Bening, jude comunal, câte 2 fl. Curatorul bisericeii mulțumește și pe această cale numiților pentru darurile marimonioase.

Ciardașul Oltenilor. Duminecă s'a ținut în Voila petrecerea tinerimeii studioase din Voila și jur, favorizată de timp foarte frumos, dar cercetată de public cam puțin. Cătră orele 4-5 s'a jucat Călușul și Bătuta de 13 tineri îmbrăcați frumos și împodobiți cu mândrul tricolor. Durere însă, că tricolorul românesc a fost necinstit prin jucarea csárdás-ului sub conducerea notarului Bența din Beclean. Călușeri cu tricolor s'au joacă csárdás. Rușine! Făcându-se seară, petrecerea s'a continuat din partea tinerilor în ospătăria părintelui Șerban.

Potop și grindină. Din Iacobeni ni-se scrie, că în 28 Iulie v. un viscol mare împreună cu rupere de nori și cu grindină a făcut mari devastări, aducând la sapă de lemn mai ales pe locuitorii români. După încetarea furtunei nu se vedeau, decât care cu grâu răsturnate câte 3-4 din hotar până în comună și înoroite în șanțurile drumului și snopi risipiți. În comună mai multe șuri răsturnate și risipite din temelii și aproape toate edificiile descoperite. Prin grădini pomi rupți și scoși din rădăcini. Năpasta o simt mai dureros Românii, cari formează numai a cincina parte din locuitori și sunt săraci, susținându-se partea cea mai mare ca păstori la Sași și numai 15 familii au carul și plugul lor, și aceștia însă boi și cai nu au, ci prind în jug vacuțele de lapte. În sărăcia lor și-au zidit biserică și școală, fără nici un ajutor străin, ci numai din repartitie, sustin pe preotul și învățătorul și împlinesc cele de lipsă la biserică și la școală tot numai din repartitie, „numai și numai, ca să fim și noi în rind cu Românii noștri și să nu fim de risul altor neamuri”, — zice un bun creștin, care ne scrie despre năpasta venită asupra comunei. Furtuna de Mercuri însă pe lângă celelalte pagube le-a descoperit și biserică și școală și a rupt și virful turnului.

Românii cu stare bună materială ar face o faptă creștinească trimițând nenorociților ceva ajutor, ca să-și poată repara biserică și școală.

— Luniă trecută pe la orele 4-5 s'a lăsat asupra comunei Drăguș un mare povoiu împreună cu grindină, care a nimicit aproape de tot ovesele.

În Bêrzova, comitatul Aradului, lucrau mai mulți oameni la calea ferată, având să ridice șinele împreună cu șlipuri cu tot, pentru-ca în locul petrei vechi să se pună pe traseu peatră nouă. În timp ce ceilalți țineau șlipurile în aer cu ajutorul pârghiilor, lucrătorul Stefan Pampa avea să scoată de pe sub ele peatră. Ceialalți au scăpat din mâni pârghia și șlipurile au căzut pe Stefan Pampa, care după chinuri de trei ore a murit. Pampa era numai de 24 ani, căsătorit în căslegile din anul curent.

Din brutalitățile gendarmereștii. În comuna Kákies (dincolo de Dunăre) trei gendarmi aveau să afle pe făptuitorul unui furt de 30 fl. Au chemat la casa comunală între alții și pe Ioan Jô, nepotul păgubitului, și l-au bătut cu pumnii peste gură, în nas și peste obraz, l-au prins de grumazi și au început a-l sugruma, apoi eară s'au pus pe el cu pumnii și cu palmele, până-ce nenorocitului i-a țâșnit sângele pe nas și pe gură. La urmă s'a constatat, că schinjitul nu era vinovat de furt. Contra gendarmilor s'a făcut aretare.

Oameni fiare. Frații Bălinț din Peștera (Căraș-Severin) fiind la coasă, au dat în ceartă cu Alioș Barbulescu, proprietarul livezei vecine cu a lor. Cei doi frați au năvălit asupra lui Barbulescu și l-au tăiat în patru cu coasele, apoi bucățile de trup le-au aruncat în toate părțile livezei. Cel mai mare Bălinț s'a înștiințat însuși la judecătoria din Lugoj.

„Mai așteptați!” În Seghedin poliștii au aflat în piața Lecher un om mort. L-au pus pe carul mortuar și l-au dus la morgă. Aici mortul a fost pus pe masa de tăiat și medicii erau să-și înceapă lucrul. Mortul însă și-a deschis ochii, apoi gura și gângăvind a zis medicilor: „Mai așteptați, nu mă tăiați încă, până-ce nu mă voi trezi de tot”. Era beat tun „mortul” și marmura rece-l trezise din letargie.

Era confiscărilor. Pe când în Bucovina »Patria« e confiscată pentru lupta bărbătească, ce o duce într-o apărare drepturilor poporului român bucovinean (și une-ori și »Tribuna« pentru publicarea articolelor confiscate din »Patria«), în celelalte provincii ale Austriei confiscările se fac pentru campania în contra urcării dărei de consum a zahărului. Dela 26 Iulie până în 8 August au fost confiscate 304 ziare, germane, cehice, polone, italiene, slovene și chiar și din străinătate.

Recolta în Teara-Oltului. Secerisul spicoaselor pe Teara-Oltului s'a terminat; dacă din trei părți una nu ar fi mâncat-o șoarecii, ar fi fost o roadă de frunte. Cucuruzul e foarte frumos. În comunele de peste Olt viile promit mult. Numai fân e cam puțin.

Din banii țerei. La propunerea muzeului de reliquii din Cluj ministrul-president a dat cu începere dela 1 August 2000 fl. pensie anuală lui Ioan Czeck, fost general de honvezi în revoluția din 48. Prin aceasta i-se face posibil bătrânului să vină acasă din America și să se stabilească în Cluj, unde îi vor aranja cuartir damele și bărbaii de elită din Cluj.

Luptă pentru moarte. Zilele treute veduva lui Stefan Tóth din Arad s'a aruncat înaintea trenului ce venia de către Seghedin. Observând-o păzitorul, a alergat și a depărtat-o de pe tra-seu; femeia însă s'a smuls din mâinile lui și s'a urcat de nou în calea trenului. Încelestandu-și mâinile pe șine nu se lăsa să fie depărtată, ear' trenul se apropia tot mai tare. Văzând, că pericolul e iminent, păzitorul a dat signalul de pericol și trenul s'a oprit. Dusă la poliție, femeia a mărturisit, că voia să se sinucidă din cauza miseriei.

În Subotića (Szabadka) din lipsa de școale suficiente 6000 de băieți sunt siliți să rămână fără instrucțiune. Pentru sanarea acestui neajuns eforia școlară a cerut la magistratul orașenesc să înființeze 21 sale noue de învățământ și să angajeze încă 21 învățători pe lângă cei de până acum.

»Rușine« mare pe Timișoara. Duminecă a fost în Brașov congresul pompierilor voluntari din întreaga țeară, cu care ocaziune s'a sfințit steagul reuniunii regnicolare a pompierilor. Delegatul pompierilor din Timișoara a bătut cuiul în ruda steagului »Im Namen der Temesvarer freiwilligen Feuerwehr«, ceea-ce Sașii au primit cu aclamațiuni »Heil«. Pentru această »rușine« pusă pe renumele patriotic al Timișoarei, guvernamentală »Délmagyarországi Közlöny« e necăjită foc și zice că: »Noi Timișorenii stăm să ne ascundem sub pă-mânt de rușine. Asta tot nu merge, ea un nenorocit de om (szerencsétlen flótás) se compromită într-atâta în fața țerei bunul renume al orașului nostru, la a cărui clădire ani de zile am ostenit... Văduși!

Ocne în flăcări. O parte a ocnelor de cărbuni dela Mehadia este în flăcări de câteva zile deja. Fără să se fi întâmplat explozie, ori alte nenorociri, s'a observat numai că din unele tarne părăsite buesc valuri de fum. Întru-cât s'a putut constata, s'au aprins părțile de către Verciorora și de atunci ard în continuu.

Pentru cărți. Musicantul Mihail Ritter din Chichinda-mare și-a pierdut în cărți toți șapte florinașii, câți căști-gase Duminecă cu arcușul. De supărare s'a dus în cimiter și s'a spânzurat de creanga unui arbor tocmai când se făcea înmormântarea unui alt mort.

Burse la școala dela Hărăstrău. În ziua de 6/18 Septemvrie a. c. se va ține la școala superioară de agricultură din București (Hărăstrău) examen pentru ocuparea a 15 burse ale statului român și mai multe locuri de solvenți pentru anul școlar 1899—1900. *Condițiunile de admitere la examen sânt:* a) să aibă etatea de cel puțin 16 ani impliniți (dispensă de etate nu se acordă); b) să fie terminat cel puțin 4 clase gimnasiale clasice, reale sau un alt curs echivalent. Absolvenții a 8 clase gimnasiale și acei cu testimoniu de maturitate se primesc fără concurs; c) să fie sănătos și de o constituție robustă, care se va constata de medicul școlii.

Cererea de înscriere se va adresa de-adreptul direcțiunei școlii superioare de agricultură, București (Hărăstrău), cel mai târziu până la 5/17 Septemvrie. Ea va fi subscrisă de părintele sau tutorul candidatului când el este minor, ori de el însuși când este major, și va fi însoțită de actul de naștere, actul de vaccinare și de certificatul studiilor cerute. Informațiuni mai detaliate se se ceară dela direcțiunea școlii.

Potop în Poșaga-de-sus. În ziua de Sfântul mucen. Pantelimon (8 August n.) pe muntele »Scărița«, la izvoarele văii Belioarei pe hotarul Poșagei, așa nor s'a vârsat, cât chiar stânci întregi a răsturnat în vale, care umflându-se și exundând a spălat toate grădinile de cucuruz dimpreună cu casele bieților locuitori, rămânând numai bolovani în urmă. Valurile au devastat un teritor cât te umplu florile când te uiți la el. Era durere și vaiete, cum bieții locuitori după încetarea torentului cercau pe sub toate rădăcinele după haine și alte adărmânturi. Pe un biet om l'a ucis fulgerul. Pagubele se urcă la 5—6000 fl.

N. P.

Petreceri de vară aranjează inteligența română din:

Mureș-Ludoș, la 27 August c. Venitul curat se dă școlii. Prețul de intrare de persoană 1 fl., de familie 2 fl.

Sân-Mihail și jur (lângă Turda), la 27 August c. Venitul se dă bisericii române gr.-ort. Prețul de intrare 80 cr., de familie 1 fl. 50 cr. În pauză se va juca »Călușorul« și »Bătuta«.

Boz, la 20 August c., în favorul școlii. Intrarea de persoană 50 cr., de familie 80 cr.

Cas de moarte. Din Borlova ni-se serie: Solomon Seracin, preot gr.-ort. român în comuna sa natală Ruieni cu filia Turnul, după un morb mai îndelungat și plin de suferințe, în al 52-lea an al vieții și 31 al căsătoriei, în 7 August a. c. st. n., la 4 ore dimineața și-a dat blândul seu suflăt în mâinile Creatorului.

Răposatul preot a servit 13 ani ca învățător și 14 ani ca preot. În mormântarea a avut loc Marți, în 8 August, după săvârșirea sfetei liturgii. Actul funebrel l'a îndeplinit p. o. d. protopresbiter cerc. Andreiu Ghidiu asistat de preoții: George Buru din Caransebeș, Elisei Drăgălina din Borlova, Ioan Jula din Dalci, Nicolae Cojocariu din Bolvașnița și Ioan Jucos din Zervești; ear' răspunsurile funebrale le-au cântat învățătorii prezenți: Ioan Radoi, învăț. în pens. din Borlova, Ioachim Radulovicu din Borlova, Amos Tulia din Zervești, George Radoi din Rujeni, Ioan Borlovan din Dalci, Solomon Negrei din Zlagna și clericul Lazăr Nichifor din Zlagna.

În decursul serviciului funebrel s'a depus pe sicriul răposatului preot S. Seracin din partea comunei Zlagna, unde a administrat dînsul parochia 12 ani, — o cunună frumoasă.

La finea actului funebrel preotul Ioan Jucos din Zervești a rostit o cuvântare funebrelă bine nimerită, care a stors lacrimi din ochii celor prezenți.

Fie-i țărina ușoară și memoria în veci binecuvântată!

I. R.

De pe la noi.

— Dela raportorii nostri. —

Hususeu, 10 August n. — Mercuri seara, 9 August n. a fost mare foc la proprietarul Binder din Hususeu. A ars cu desăvârșire toate superedificatele economice și locuințele servitorilor aflătoare pe extravilanul seu, dimpreună cu întreagă recolta de cereale și nutrețuri adunate în anul acesta. Paguba se urcă la zeci de mii. Focul s'a iscat din schin-teile mașinei de îmblătit.

Pe aici din 29 Iulie până în 9 August a fost o căldură foarte mare. Cucuruzul mai tânăr a început a se suși la foi și a se usca! Mercuri noaptea însă s'a slobozit o ploaie, care a înviorat earăși plantele.

Astăzi în piața Blajului grăul frumos s'a vândut cu 1 fl. 10 cr. până la 1 fl. 20 cr. și cucuruzul cu 70—75 cr.

L.

Gilău, 10 August. — Prin împrejurimea aceasta predomină boala de porci; într'una pier. Tîrgul Gilăului încă nu e închis, dar' ne este frică, că se va închide. La Cluj cu porcii nu putem merge, fiind tîrgul închis. De altminterlea se plătesc bine. Purcei de 6 săptămâni părechea 12—14 fl. Șoldănuți din primăvară părechea 23—27 fl. Seroafele sterpe dela 25—32 fl.

Până acum am avut tot vremuri grele, de 2 zile s'a mai răsunat. N'a mințit Falb cu călindarul lui, e drept, că o jumătate de lună ne-a plouat în continuu. În săptămâna trecută prin Feneșul-săsesc a fost grindină, mai cu seamă legumele din grădini toate le-a nimicit. Curechiul tot e spart de grindină. Crumpele au început a putrezi de apa cea multă.

„Chimu“.

Betlean, 12 August n. — În 9 August a căzut peste Betlean ploaie amestecată cu grindină, în mărimea ouălor de porumbel. N'a făcut mare stricăciune pentru-că a trecut iute. A făcut mari pagube în Diug și Mireș, unde povoiul a dus pe apă căpițe de fân. A făcut pagubă și în sementurile de primăvară. Timpul de vre-o trei zile e ploios și rece.

Ionel.

Boholt, 14 August n. — Duminecă, în 13 August s'a descărcat o ploaie groaznică asupra Buholtului, încât au eșit apele din matcă și au făcut multă pagubă în hotarul Buholtului. Mai ales a dus cânepa ce a fost băgată prin vale la muiat, — la vre-o 30 de sarcini de cânepă.

În comună Berecsu a fost un foc mare la femeia Vuța Tucului, o văduvă neputincioasă. I-a ars casa toată scrum, având o pagubă ca la vre-o 100 fl.

Nic. Luca.

POSTA REDACȚIEI

I. P. în Feneșul-s. »Tribu« s'a sistat la toți cari nu și-au reînnoit abonamentul. Binevoește a-1 reînnoi.

M. Pr. în Bucium-Poieni. Adresează-te pentru informații la dl Nicolae Diamandi, profesor-catechet în Beiuș.

Seliște, Posta, Sinaia etc. În numărul de azi n'a fost loc, fiind îmbulzeală de material. Urmează însă în nrul viitor.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Baltes. Proprietar: Pentru »Tipografia« societate pe acțiuni: Iosif Marschall.

Călinarul săptămânii.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Dum. a 9-a după Ros., gl. 8, sft. 9.	răs. ap.	
Dum.	8 S. Muc. Emilian	20 (+ S. St. R.	5 2 6 58
Luni	9 Apost. Matia	21 Ioana	5 4 6 56
Marți	10 M. Laurent. Arch.	22 Timoteiu	5 6 6 54
Merc.	11 Muc. Euplu Diac.	23 Filip	5 8 6 52
Joi	12 M. Fotie și Anichit.	24 Bartolom.	5 9 6 51
Vineri	13 Cuv. Maxim märt.	25 Ludovic	5 11 6 49
Sâmb.	14 Pror. Michea	26 Samuil	5 12 6 48

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 9 August: Barot, Cetatea-de-baltă, Ciuc-Cosmaș.

Mercuri, 11 August: Copșa-mică, Șercaia (2 zile premergătoare tirg de vite).

Joi, 12 August: Copșa-mare, Pășuș (Pășmos), Sebeșul-săsesc (3 zile premergătoare tirg de vite).

Vineri, 13 August: Boroșneul-mare, Corond, Merghindeal (2 zile premergătoare tirg de vite).

Sâmbătă, 14 August: Ormeniș.

Duminică, 15 August: Frata-ung, Hateg, Jimboul-mare, Ilia-Murășană, Sân-Paul (Kerelő-Szent-Pál), Teiuș, Viștea-inferioară.

"Tipografia", soc. pe acțiuni, Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Însoțirile de credit

împreunate cu

Însoțiri de consum, de vânzare, de viler, de lăptări etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

pentru

Înființarea și conducerea de astfel de însoțiri de

F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a.

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

Directorul băncii gen. de asigurare n. "Transilvania"

EDITURA

"Anualul rom. de agricultură din comitatul Sibului" (280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr. recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

"Tipografia",

soc. pe acțiuni în Sibiu.

"Tipografia", soc. pe acțiuni, Sibiu.

Descrierea Ardealului.

Cine vrea să cunoască frumoasa țară a Ardealului, și cu deosebire Munții-Apuseni, patria lui Horia și lăncu, să citească scrierile lui Silvestru Moldovan anume:

Teara-Noastră,

descrierea părților sudice ale Transilvaniei și Valea-Murășului, apoi

Zarandul și Munții-Apuseni.

Cu 9 ilustrațiuni și o schiță.

Descrierile sunt făcute în fel de călătorie, cu datinele și porturile Românilor și cu multe legende despre dealuri, cetăți, izvoare ș. a.

Fiecare carte costă 1 fl. (și 5 cr. porto), în România 3 lei.

Toate ziarele noastre au apreciat în cuvinte elocvente aceste descrieri, unicele ce le avem despre Transilvania în limba română:

"Liga română", scrie între altele:

"Până astăzi n'a existat în limba română o descriere a acestor regiuni atât de interesante din mai multe puncte de vedere. Dl Silvestru Moldovan a reușit deci prin această publicație unei trebuite ce într-adevăr se simțea la noi. Sperăm, că publicul cetitor va face acestei scrieri primirea amabilă pe care o merită"

Comande se pot face la

"Tipografia",

societate pe acțiuni în Sibiu.

Deschidere de prăvălie.

Am onoare a face cunoscut onoratului public, că 'mi-am instalat în piața de aici:

strada Cisnădiei nr. 43

prăvălie de primul rang, bine asortată cu marfă de

covoare de Brünn, depou de fabrică

în mare și în detail,

și fiind în poziția de a pune la dispoziția publicului tot felul de marfă din bransa aceasta cu prețurile fabricii, rog pe onor. public să-mi onoreze

acest nou etablisement
cu prețurile lui comande.

Cu distinsă stimă

Beni Menyász,

depou de covoare de Brünn,

strada Cisnădiei nr. 43.

[39] 1-3

"Tipografia", societate pe acțiuni în Sibiu

Strada Poplăcii Nr. 15.

Biblioteca populară a "Tribunei".

1. Pădureanca. Novellă de Ioan Slavici, 12 coale tip., broș., elegant. Un exemplar cu prețul redus dela 40 cr. sau 1 leu la 30 cr. sau 60 bani.
2. Fata Stolerului de Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
3. Ce n'a fost și nu va fi. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
4. Pipăruș Petru. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 cr. sau 19 bani.
5. Păcală și Tândală. Anecdote de Silvestru Moldovan. Prețul unui exemplar 8 cr. sau 6 bani.
6. Jucării și jocuri de copii. De P. Ispirescu, culegător-tipograf. Un exemplar 25 cr. sau 50 bani.
7. Teiu legănat. Poveste de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
8. Colăcăritul. Obiceiurile țăranilor români la nuntă, de Benedict Viciu. Un exemplar 16 cr. sau 32 bani.
9. Fiica a nouă mame. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 14 cr. sau 28 bani.
10. Povestea lui Ignat. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 8 cr. sau 6 bani.
11. Sfântul Nicolae. De Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
12. Îndărătnicul. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
13. Răstăm de mamă. Legendă populară din giurul Năședului. De George Coșbuc. Un exemplar 6 cr. sau 12 bani.
14. Bunica de Bojena Némecová, tradusă din limba boemă de prof. Dr. Urban Iarnik. Un exemplar cu prețul redus dela 1 fl. sau 8 lei la 60 cr. sau 1 leu 20 bani.
15. Vlad și Catrina. Poveste de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
16. Din bătrâni. Ghicitori, întrebări și răspunsuri, frământări de limbă, adunate de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
17. Pe pământul Turenilui de George Coșbuc. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
18. Căldărșul cu trei picioare. Poveste francească de Eleonora Tănăsescu, după A. Genéray. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
19. Cenușoara. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
20. Un peștor îndărătnic. Novellă de Björnsterne Björnson. (1856). Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
21. Prietenul meu Vântură-Tea. Din novelele californiene ale lui Bret Harte. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
22. Scăpăratoarea. Din povestile lui Andersen. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.

23. Fata Craiului din cetini. De George Coșbuc. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
24. Strigoaica. Din fantasiile lui Nicolae Gogol. Un exemplar 20 cr. sau 40 bani.
25. Drama mamei. Baladă de George Coșbuc. Un exemplar 20 cr. sau 40 bani.
26. Taina unei vieți. De Björnsterne Björnson. (1869). Un exemplar 6 cr. sau 12 bani.
27. Vecinii. Din fantasiile lui Nicolae Gogol. Un exemplar 30 cr. sau 60 bani.
28. Păcală în satul lui. Poveste de Ioan Slavici. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
29. Sgarăitul. Comedie de Molière. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.
30. Lumea proștilor. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 5 cr. sau bani.
31. Nucin-împărat. Poveste din popor de "Mărgineanul". Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
32. Dina-împărăteasă și peana ei aleasă. Poveste din popor de "Mărgineanul". Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
33. Fulger. Poveste în versuri de George Coșbuc. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
34. Spice de aur. Culese de dascălul Ioan F. Lăzar. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
35. Un idil în Roșeni. Novellă de Bret Harte. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
36. Baba iadului. Poveste în versuri de Ioan Moța. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
37. Prințesa fermecată. Poveste în versuri de P. Dulfu. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
38. Dina Mărgărelelor. Poveste în versuri de Ioan Moța. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
39. Doi copii. Poveste de Ioan Moța. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
40. O partidă în patru. De Antoniu Ghislan zoni. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
41. Posacul bun de inimă. Comedie în 3 acte de Carlo Goldoni. Tradusă de domnișoarele Al. și Luc. I. Romanescu. Un exemplar 25 cr. sau 50 bani.
42. Croitorul și cei trei feciori. Poveste de Ioan Moța. Un exemplar 15 cr. sau 30 bani.
43. Mica Fadetă. De George Sand. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.
44. Rusalina pcurarul. Poveste de Nicolae Trimbișoniu. Un exemplar 22 cr. 44 bani.
45. Roma învinsă. Tragedie în 5 acte de Alexandru Parodi. Tradusă de I. L. Caragiati. Un exemplar 24 cr. sau 48 bani.
46. Clara Milici. Novellă de I. Turghonov. Traducere din limba rusă de Enea Hedeș. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.

O sută de ani. De Ioan Slavici. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Celor-ce cumpără un număr mai mare de exemplare, cu deosebire librarilor și peste tot vânzătorilor, se dă rabatul cuvenit.

Croitorul (Zuschneider) de Viena

Vasilie CorvinSibiin, strada Ci-nădiei nr. 29,
in curte,are onoare a vă avisa, că cine dorește
să poarte haine civile ori militare:
elegante, frumoase și bine așezate pe
trup, să poftască a comanda la dînsul.

Toți p. t. clienții vor fi perfect mulțumiți.

38] 1—1

Un tinăr românonest, ceva versat în afacerile
notariale și care știe bine limba
maghiară, se primește numai decăt
ca **adjunct de notar** în cance-
laria notarială a subscrisului.Respectivul primește un salariu
lunar de 14 fl. v. a., vîptul întreg,
cuartir și luminat.Reflectanții să se adreseze la
subscrisul. 38] 1—2**Ioan Bunea,**notar în comuna Căcova, p. u. Orlat,
comit Sibiului.

„Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiin.

Un băiatdeștept, din casă bună, cu cel puțin
2 clase gimnasiale ori reale se
primește imediat ca **învățăcel**
la „**Tipografia**”, societate pe
acțiuni în Sibiin.

„Concordia”, societate comercială pe acții, Sibiin.

pune în vînzare [38] 10—12

un vin excelentgarantat curat, cu prețul de **40 cr. litrul!!**

Se potrivește admirabil cu ape minerale.

Cele mai excelente și recunoscute ca cele mai bune

Mașine de cosit

pentru iarbă, trifoiu și holde,

Tăvăluguri cilindrice și lucii, de oțel,

Pluguri cu 1, 2, 3 ori cu 4 feruri,

Grape diagonale și pentru livezi și muschiu,

Mașine de sîmînat „Agricola”,Prese pentru ensilarea (Indesarea) nutrețului verde
(patent Blunt),**Aparate-Dörr** (patentate)

pentru poame și legume,

Teascuri pentru toate scopurile, cum și pentru
vin și poame,

Presă pentru tescuire de poame și struguri,

Mașine pentru rîțezarea vițelor,

Stropitoare automate patent „Syphonia”
pentru plante și vițe de viefabrichează și livrează **in cele mai nouă construcțiuni**

Fabricile ces. și reg. singure priv. pentru mașine economice, turnătorie de fer și atelier de barosur

PH. MAYFARTH & COMP.,

in Viena, II/1, Taborstrasse.

[26] 7—10

Fundată în 1872. Premiată cu peste 400 medallii de aur, argint și de bronz **750 luorători.**
la toate cele mai mari expoziții.

Cataloge de deslășire și numeroase scrisori de recunoștință gratis. — Reprezentanți și mai departe vînzători sînt doriți.

Mașine de îmblătît

cu suluri patente în verigi de uns,

mîinate cu mîna,
cu vîrtej,
ori cu vapor.**Aparate de vîrtej (întors)**

pentru înhîmăre de 1 până la 6 cai,

Cele mai noue mașine de vînturat,

Ciururi, sfărmitoare de păpușoiu,

Mașină pentru te cuit fîn și pale,

mîinate cu mîna, stabile și portative

Fabrică de casse.Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. pu-
blicul meu la**cassele sigure de foc și spargere,**cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse
numai din material bun și tare. De aceea rog cu
deosebire on. public, care caută casse, să binevoască
a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și
măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-
afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în co-
merciu, făcute din material slab și ușor.În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după
măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e pan-
terate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

— Instalare de lumină Atycelen. —

Gustav Moess,

fabrică de casse în Sibiin,

strada Poplăcii-mare Nr. 8.

